

דברי הכנסת

הישיבה השלושים-ותשע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"ו בכסליו התשנ"ג (21 בדצמבר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם
על-ידי ארגוני המחבלים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם
על-ידי ארגוני המחבלים

שאלות ותשובות

פירעון משכנתאות על-ידי הקיבוצים

תמיכה ממשלתית ביישוב עץ-אפרים

הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1992

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו פותחים את ישיבת הכנסת, יום שני, כ"ו בכסליו התשנ"ג, 21 בדצמבר 1992.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון), מאת חבר הכנסת זבולון המר; הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – איסור תעמולה), התשנ"ג-1992, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון – השתחררות), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק הדיינים (תיקון – נשיא בית-הדין הרבני הגדול), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת עובדיה עלי; הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק), מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק היטל על אריזות (שמירה על איכות הסביבה), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הרשות לשיתוף פעולה תעשייתי (עידוד קניית גומלין), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 37), התשמ"ח-1988 (תיקון – החלת הוראות התיקון על מועצות מקומיות), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק מגן-דוד-אדום לישראל (תיקון – מקורות המימון של האגודה), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת זבולון המר; הצעת חוק מכוני כושר (רישוי ופיקוח), התשנ"ג-1992, מאת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; הצעת חוק חברות בקופת-חולים (איסור הפסקת חברות), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק פישוט הליכי גירוש (הוראת שעה), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת בנימין נתניהו; הצעת חוק שעת-חירום (גירוש מאזור), התשנ"ג-1992, מאת חבר הכנסת זבולון המר. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה למזכיר הכנסת.

**הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב
בנשק חם על-ידי ארגוני המחבלים**

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום שלנו: הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם על-ידי ארגוני המחבלים. חבר הכנסת אריאל שרון ינמק. בבקשה.

אריאל שרון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, טוב שגורשו אנשי ה"חמאס". סוף סוף, אחרי חמישה חודשים מעשה חיובי אחד שהממשלה יזמה ועשתה, בתמיכת ר"צ, מפ"ם ושינוי. לא היה אפשר שלא להתקנא בראש הממשלה רבין למראה עסקניהן של מפלגות אלה שמשתדלים להסביר כמה חשוב היה הגירוש של 400 המחבלים. לו אנחנו בממשלה במקומם, במקום להצדיק גירוש של 400 ראשי טרור הייתם בוודאי מנסים להביא 400,000 איש לכיכר מלכי-ישראל כדי למחות נגד גירושם. כבר ראינו את זה.

טוב שגורשו ראשי ה"חמאס"; אומנם בשלומיאליות גמורה, אבל גורשו. חמור מאוד שאתם נותנים, בהצהרותיכם ובחוסר פעילותכם מול ארגוניו של ערפאת רב-המרצחים, לגיטימציה לאש"ף. ארגוני הטרור של אש"ף, ובראשם ה"פתח", הנתון לפיקודם הישיר של "בעלי בריתכם" החדשים, הם רצחנים לא פחות ואולי יותר מה"חמאס". כל ארגוני המחבלים מטרתם הרג יהודים. ארגוני אש"ף, בפיקודו של רב-המרצחים ערפאת, ועוזריו מבצעים את רוב פעולות הטרור. לאחרונה נעשה ניסיון להסוות את העניין, לכן ברצוני להביא לידיעתכם, חברי הכנסת, שבשנת 1992 מתוך 340 פעולות טרור, אני מתכוון לפעולות טרור רציניות, 254 היו פעולות טרור של ארגוני אש"ף, "בעל הברית" החדש, ו-86 פעולות של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", שחלק ממנו מופעל על-ידי אש"ף. הם רואים כמטרה, נוסף על רצח יהודים ואחריו, להגביר את הלחץ על ישראל כדי להשיג עוד יותר במשא-ומתן. ואילו ה"חמאס", נוסף על רצח יהודים הוא רואה כמטרה משנית גם שיבוש המשא-ומתן.

מבחינתנו מה שקובע הוא הרצח של אזרחי ישראל; כל השאר הוא משני. ובהגנה על חייהם של אזרחי ישראל, אדוני ראש הממשלה, נכשלתם.

האופנה האחרונה בשמאלנות הישראלית היא הדרישה להילחם עד חורמה ב"חמאס" כדי לאפשר ויתור, למעשה כניעה מוחלטת לאש"ף. מה גם שהצגת ה"חמאס" כרצחני ומסוכן יותר מארגוני אש"ף, "פתח", החזית העממית ואחרים, היא הונאה בידועין וכנראה גם בכוונה תחילה, וזאת כדי להכשיר את השרץ. ההיפך הגמור הוא הנכון.

רוני מילוא (הליכוד):

את מרצ או את שרץ?

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת מילוא, אל תפריע לחבר הכנסת אריק שרון, תן לו לחזור בגדול למרכז הבמה הפוליטית.

אריאל שרון (הליכוד):

אש"ף כמדיניות חתר תמיד לפגוע בעיקר ביהודים אזרחים חסרי מגן – ספורטאים במינכן, ילדי בתי-הספר באביבים ובמעלות, בני משפחה בנהרייה, זקנים באונייה "אכילה לאורו", ועד למוטי ביטון, השם ייקום דמו, בג'נין לפני זמן קצר. רוצחי ה"חמאס" אינם נרתעים כמוכן מטבח אזרחים, אבל הם משתדלים לאחרונה להרוג בעיקר לובשי מדים, וזה לא פחות חמור בעיני.

טבחי ה"חמאס" יכולים לקבל כמה שיעורים ממתוני אש"ף. לא במקרה כינה ראש הממשלה מנחם בגין את המתונים הללו "חיות דו-רגליות", ובטעות כינה אותם כך. לנוכח ההיסטוריה שלהם, העקובה מדם יהודים וגם ערבים, הם גרועים מחיות.

למה אתם מגישים הצעת אי-אמון כאשר ישראל במצב חירום? – שואלים אותנו. אנחנו מציעים אי-אמון על ההחמרה במצב הביטחון בחודשים האחרונים, בכל מקום בארץ, ובמיוחד בירושלים, שאותה הופכים ארגוני הטרור לבירת המדינה הפלשתינית דה-פקטו, והממשלה מאפשרת להם זאת; אנחנו מציעים אי-אמון על מחדלי הממשלה במשך חמישה חודשים כמעט בכל תחומי החיים. עד כה נכשלתם בכול.

נכשלתם בכל הערכות המצב שלכם. רציתם להפריד בין אש"ף בפנים לאש"ף-חוץ, והעליתם חרס בידכם; רציתם להפריד בין "חמאס" לאש"ף, וקיבלתם סטירת לחי מצלצלת, הם יושבים יחד היום.

ובתחום אחר, תמכתם ברגע קריטי בנשיא עוין לישראל וליהודים על-ידי התערבות מיותרת במערכת הבחירות בארצות-הברית, אך נבחר נשיא אחר, שיהיה אולי ידידותי יותר, יבין יותר את המצב באזורנו – –

אלי דיין (העבודה):

זה חוסר אחריות, מה שאתה אומר.

אריאל שרון (הליכוד):

– – כך אני מקווה. דיברתם על תמיכה אירופית מסיבית ולא הערכתם את צביעות העולם כשמדובר בחיי יהודים, וקיבלתם סנוקרת רצינית.

נכשלתם בביצוע – גידול של 6.8% במספר המובטלים ביולי-ספטמבר. לא עמדתם בהתחייבויותיכם לשכבות המצוקה. הולכתם שולל את העולים החדשים ולא עשיתם מאומה לטובתם. גרמתם לעצירת העלייה בתעמולת הזוועות שלכם לפני הבחירות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה עוסק בפאשלה – – – תגיד לי. על מי אתה חושב שאתה עושה רושם?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני מבין שאתה רוצה להאריך את הנאום הזה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא רוצה.

היו"ר ש' וייס:

אתה עושה הכול שזה יקרה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה הוא מתכוון לומר?

אריאל שרון (הליכוד):

הבאתם לפיטורים המוניים של עובדים קשי יום, לרבות קציני צה"ל רבים, ולמינוי עסקנים מפלגתיים. לא בניתם בית, לא נטעתם עץ, לא הוספתם מטר אחד של כביש – –

רפאל אלול (העבודה):

תסתכל על הקרוונים.

אריאל שרון (הליכוד):

– – לא מחלף אחד מעבר לאלה שהיו בעבודה בזמננו.

אפילו לגרש אינכם יודעים. מתוך 415 אנשי ה"חאמס", כ-250 הם אזרחים ירדנים, תושבי יהודה ושומרון. הם אזרחים ירדנים. אותם היה צריך להפנות למקום אחד, כמו בכל מדינה שמכבדת את עצמה, למדינה שהם נושאים את אזרחותה. אפשר היה לפזר אותם במספיק מקומות, לא אפרט את זה כאן. תאמינו לי, אני יודע, אני עשיתי את זה.

קריאות:

בטח.

אריאל שרון (הליכוד):

ולמה ייגרע חלקה של סעודיה? הרי ראש הממשלה הסביר לנו, שסעודיה ואירן תומכות ב"חמאס". מדוע לא יקבלו גם הן חלק מאותו משלוח?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר להגיע להודו.

אריאל שרון (הליכוד):

וגם בלבנון אפשר לחלק, יותר מקומות, ולא צריך את האקט הזה של עמידה בטור של עשרות מכוניות ואוטובוסים ביום אחד. גם את זה אתם לא יודעים לעשות. אם כבר עשיתם משהו טוב, גם את זה לא ידעתם איך לעשות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

המומחה ללבנון מדבר.

אריאל שרון (הליכוד):

ערערתם קשה את יהדותה של ישראל. אתם מעבדים תוכניות חינוך שמערערות את זכות היהודים לארצם. נכנעתם כניעה מחפירה לדרישות שתי מפלגות ערביות לאומניות ואנטי-ציוניות בנושא ההתיישבות בוואדי-עארה, הפסקתם לבנות בנצרת-עילית, בעכו, במצפים בגליל, וגרמתם לעצירת התהליך שבו הגענו להישג כה חשוב, יצירת רוב יהודי בגליל.

גיליתם חולשה נוראה במשא-ומתן. ויתרתם, עשיתם מחוות מיותרות. התשובות הערביות עד כה – שלילה מוחלטת. הם רוצים עוד – ואתם תיתנו.

עכשיו גם תשלמו לאש"ף כדי שיואיל לחזור לשולחן הדיונים. הרי הוא, לדבריהם, יהיה מושיענו ומגיננו, שיקבל אוטונומיה שהיא מדינה פלשתינית.

וכל זאת הספקתם בחמישה חודשים; כל כך הרבה. אני שואל – וכי מגיע לכם אמון? לו היתה השאלה העומדת לפנינו לא הגנת חיי אזרחי ישראל אלא הצטיינות בדיבורים – או-אז הייתם גיבורים בעינינו. איש מאנשי סיעתי לא יחלוק על כך. הו, כמה דיברתם. פרט לזה – לא כלום, מאומה.

אומרים לי: אתה עצמך הצעת ממשלת חירום לאומית ובמרכז העבודה והליכוד. אכן הצעתי. זה היה על דעתי, ואכן הצעתי. גם עכשיו אני סבור שזו הדרך היחידה, ממשלת חירום של מומחים לזמן קצוב ולמטרה מוגדרת אחת – חיסול הטרור על כל ארגוניו, ועדיין ניתן לעשות זאת – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

הכה את המומחה.

אריאל שרון (הליכוד):

– – כדי לאפשר בעקבות זאת משא-ומתן אמיתי לשלום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה לא חיסלת אותם במשך שנתיים כאשר היית חבר ממשלה? על מה אתה מדבר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אז התמחית והיום אתה מומחה? זה היה סטז'.

אריאל שרון (הליכוד):

הצעתי ואני עומד על הצעתי. זו הצעה נכונה. אך זה לא הנושא היום. הנושא היום הוא אי-אמון בממשלת השמאל הנוכחית, שכל מעשיה מחדל ארוך ומתמשך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מזמין את ראש הממשלה ושר הביטחון להתייחס להצעת האי-אמון.

רן כהן (מרצ):

רחבעם זאבי (מולדת):

רן כהן (מרצ):

זאבי מחכה לזימד.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אעלה סימני שאלה, על מה ולמה בחר הליכוד דווקא היום להביע אי-אמון לממשלה. מתוך הכרה אישית ואמונה אישית, שרגשות מרבית העם היום מחפשים את המשותף, לא אכנס לדברי הפולמוס של הצעת האי-אמון. אעדיף להתמקד במדיניות הממשלה.

כבר בתחילת הדברים ברצוני להבהיר לחברי הכנסת, ושידעו גם אזרחי ישראל, גם תושבי מדינות ערב והפלשתינים בשטחים והעולם כולו: הממשלה הנוכחית רצינית, כנה ואמיתית ברצונה לשלום, בנכונותה ובנחישותה להביא שלום לישראל. הממשלה הנוכחית מוכנה גם לפשרות ומבינה היטב את החיוניות והחשיבות העליונה בחיי שכנות טובה, חיים משותפים, למען כולנו, למען הדורות הבאים.

אולם באותה מידה של נכונות ונחישות, באותה מידה של דבקות במטרה, תילחם הממשלה הנוכחית בכל גילויי אלימות וטרור, והיא לא תיתן ולא תאפשר, לא ל"חמאס", לא ל"ג'יהאד האסלאמי" ולא לארגוני הטרור האחרים לפגוע באזרחי מדינת ישראל.

היא תנקוט את כל הצעדים החוקיים העומדים לרשותה, כדי להילחם בארגוני הטרור הרצחניים. לא יכפתו את מדינת ישראל ברגליה ולא יכפתו את מדינת ישראל בידיה. היד שלנו, המושטת לשלום אמיתי, היא גם היד שתלחץ על ההדק כדי לפגוע במרצחים בעת פעילותם הנפשעת.

חברי הכנסת, מרגע שקמה הממשלה הנוכחית, היא הציבה לעצמה כמטרה מרכזית להביא שלום לעם ישראל עם סוריה, עם ירדן, עם לבנון, עם הפלשתינים בשטחים. עשינו ככל האפשר על-פי דעתנו, כדי לקדם את השלום; הצענו נוסחאות חדשות במשא-ומתן ואף נקטנו צעדי פיוס בשטח, הצעות ששום ממשלה אחרת לא הציעה עד כה. הוכחנו רצון טוב, כן ואמיתי, כי השלום חשוב בראש ובראשונה לנו, לילדינו. אנו זקוקים לו, אנו רוצים בו, אנו מאמינים כי המשא-ומתן שמתקדם לאטו יגיע לבסוף אל תחנתו הסופית – השלום. אולם, ככל שגברו הסיכויים לשלום, ככל שנראה היה שיש סיכוי לסופן של המלחמות, לקצו של סכסוך הדמים שנמשך שנות דור, לחדול מן השכול, הדמעות והכאב, ככל שגבר הסיכוי הזה וגדל, חרף חילוקי הדעות בוויינגטון, כך גבר גל הטרור, ובראשו הטרור האסלאמי הקיצוני.

מאז 1 במרס 1992 ביצעו פעילי הארגונים הפונדמנטליסטיים האסלאמיים, ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", 11 פיגועים. על-פי מידע מודיעיני, אנחנו מייחסים להם 19 פיגועים נוספים.

הסכין ה"חמאסית" רצחה בדם קר את דוד כהן ושמעון בירן והלנה ראפ ומשה בינו, עמיקם זלצמן ואבינעם פרץ, שמואל גרש וחגי עמית, שלום צברי ואודי זמיר, יובל טוטנג' וערן סובלמן, זיכרונם לברכה, והאחרון בקורבנות, רב-סמל בכיר נסים טולדנו, שנחטף ונשחט בסכין על-ידי אנשי ה"חמאס". בפעולות אלה ואחרות נפצעו עוד תשעה אזרחים וחיילים, בהם – באורח אנוש וקשה. ה"חמאס" זרע מוות.

חברי הכנסת, בניגוד למחזות סוחטי הדמעות הנראים היום על מסכי הטלוויזיה, אין מדובר כאן בחבורה של צדיקים. מדובר כאן באחד הארגונים הרצחניים ביותר עלי אדמות, ששם לו כאידיאולוגיה ראשית וכמטרה להרוג, להרוג יהודים רק משום שהם יהודים, לחסל את מדינת ישראל ולמנוע בכל מחיר את השלום הצפוי שיבוא; והוא יבוא, על אפם וחמתם.

הרבה נאמר ונכתב על הארגונים האסלאמיים הפונדמנטליסטיים, תורותיהם ואנשיהם. אני פוטר עצמי מן הצורך לעסוק בחבורת המטורפים הזו, אך כדי להאיר עיניים אביא לידיעתכם כמה "פנינים" משולי תורתם: "הבה נדפוק על דלתות המסגדים באמצעות גולגולות היהודים. נדבר בשפת האש והרובה"; "גורל היהודים להיות נטבחים על-ידינו. קיבלנו על עצמנו למלא חובתנו לחברה ולעונותם, כי עינינו הם גורל היהודי"; "אף יהודי אינו חף מפשע. יש להרוג את היהודים כולם. בכל ההיסטוריה הם הביאו רק מזל רע לעולם"; "אדמת פלשתיין היא הקדש אסלאמי השייך למוסלמים עד קץ הימים. שחרור פלשתיין כולה, מהים ועד הנהר, הוא מטרה אסטרטגית שאין נעלה ממנה"; "ישראל תתקיים עד שיחסל אותה האסלאם, כשם שחיסל את קודמותיה"; "הג'יהאד הוא דרכנו והמוות למען אללה הוא הנשגב בשיאיו".

חברי הכנסת, מול סכיני ה"חמאס" וגרזיני ה"הג'יהאד האסלאמי" החלטתה של ממשלת ישראל נחושה להגן על כל אזרחי ישראל בכל מקום, יהא המחיר אשר יהא. כל אזרח יהודי וערבי בישראל יקבל הגנה. אך עם זאת אומר לכם היום, כי גם אם לא נוכל להגן על כל אזרח ישראלי בנפרד, תגובתנו על כל פיגוע תהיה קשה שבעתיים. אנו נאכיל מרורים את אנשי הטרור והמסייעים להם. לא יהיו רחמים.

חברי הכנסת, במסגרת מלחמת החורמה שלנו בטרור החליטה הממשלה ביום 16 בדצמבר 1992 לנקוט צעד חריג, כדי לפגוע בראשו של הנחש. על דעת הממשלה הוחלט להרחיק זמנית מתחומי השטחים פעילי ארגוני האסלאם הקיצוניים, מאלה המזינים את אש המהומות והטרור.

למיטב הערכתי, הממשלה, בהחליטה על כך, ידעה את משמעותה של ההחלטה ואת ההשלכות הנובעות ממנה. היה ברור לשרי הממשלה כי מדובר בהחלטה חריגה, כבדת משקל. אתמול, בישיבת הממשלה, חזרו ואישרו השרים את עמדתם והם עומדים מאחורי החלטת הממשלה בכל התוקף.

לא היה ואין מדובר כאן בגירוש לצמיתות. לפי ההחלטה, מפקדי כוחות צה"ל ביהודה, בשומרון ובעזה חתמו על צווים שלפיהם הורחקו חברים בארגוני טרור, המסכנים בפעולותיהם חיי אדם או מסיתים לפעולות כאלה. הגירוש הוא לתקופה קצרה, שאינה עולה על שנתיים. כן נקבע כי תוקמנה ועדות עררים בראשות שופטים צבאיים, אשר תפקידן יהיה לדון ולהחליט בעררים שיוגשו לפניהן כנגד צווי ההרחקה הזמניים. בשונה מהמצב החוקי הקיים, תהיה לוועדות האלה סמכות מלאה לבטל את צו ההרחקה הזמנית, או לקצר את התקופה הנקובה בו; זאת בלא צורך להביא לאישור את החלטותיהן. הוועדות תוכלנה לדון בעררים שיוגשו להן בתוך 60 יום ממועד הוצאת צו ההרחקה, בלא נוכחות המורחקים, אשר יהיו רשאים להיות מיוצגים בפני הוועדה על-ידי עורך-דין או בן משפחה. צווים אלה נחקקו כהוראת שעה וזאת לנוכח האירועים החמורים, המסכנים את שלום הציבור, יהודים וערבים כאחד, והפוגעים באופן חמור בביטחון.

לפי מיטב הבנתנו ושיפוטנו, צעד זה של הרחקה זמנית לתקופה קצובה, על בסיס פרטני, עולה בקנה אחד עם הוראות המשפט הבין-לאומי והדין הישראלי.

חברי הכנסת, 415 פעילי ארגוני הטרור של האסלאם הקיצוני הורחקו ללבנון. על המבצע עצמו הוטל איפול והופעלה צנזורה, אך ורק כדי להבטיח את שלומם של חיילי צה"ל ואת ביצוע המשימה. בניגוד לדיווחים השקריים בתקשורת, אין פעילי ה"חמאס" וה"ג'יהאד האסלאמי" מצויים בשטח הפקר, אלא בשטח ריבוני לבנוני, ועד הבוקר היו באזור שהיה נתון בשליטה מלאה של צבא לבנון וממשלתה.

התנאים כפי שהיו עד הבוקר במחנה המורחקים בלבנון אינם תנאים קלים. קר שם. אך אודה ואתוודה: אין בלבי רחמים כלפיהם. אני רואה את הבכיינות התקשורתית, את נאומי הצביעות – וחושב הרבה על יתומיו של נסים טולדנו, על אלמנתו של שמואל בירן ועל הוריו השכולים של שמואל גרש.

הבוקר הובלו פעילי ה"חמאס" וה"ג'יהאד" על-ידי קצין לבנוני בליווי אנשי תקשורת לצעוד בחזרה לעבר גבול, לא בדיוק גבול ישראל, לעבר הגבול הצפוני של אזור הביטחון. כמעט באותו זמן הודיע שר ההגנה הלבנוני, כי ימנע מהמורחקים הללו מזון ועזרה כלשהי באמצעות הצלב-האדום הלבנוני והגורמים הוולונטריים האחרים. כל זאת כדי להוכיח לעולם ולבית-המשפט בישראל, שאנשי הטרור הללו נטולי מגן וזקוקים לרחמים.

עמדתנו נחושה – לא ניתן להם לחזור. הצעד שנקטו הלבנונים נועד להשפיע על שופטי בית-המשפט העליון בשבתם כבית-דין גבוה לצדק. תשאלו אותי, מנין אני יודע? ברדיו לבנון התפרסמה היום ידיעה בשמו של שר ההגנה הלבנוני, שהכוונה היא שהם יישבו בין העמדה הלבנונית ובין קצה גבול אזור הביטחון במגמה לתת סיוע לעורכי-הדין המגינים עליהם. לא אני אמרתי זאת. זה נאמר בשמו של שר ההגנה הלבנוני ברדיו לבנון.

אנו ערים לביקורת וצופים בהצגות במסכי הטלוויזיה. אין אנו סבורים שהעולם כולו נגדנו, ואין זאת אומרת שאנו דוחים ביקורת של ידידים. ההיפך הוא הנכון. אנו קשובים לכל דעה, מוכנים לשמוע ביקורת, ואולם הביקורת הניתנת עלינו מהעולם המוחה ונותן לנו עצות באה מאותו עולם שלא הוציא הגה מפיו כאשר גורשו 300,000 פלשתינים מכוויית; וזה אותו עולם, שרואה יום יום ולילה לילה אלפים מתים, נטבחים, נשחטים, נאנסים, בבוסניה – ולא נוקף אצבע. משום מה העולם אוהב לעתים לבכות על כתפיו, ותודה לאל – הכתפיים שלנו רחבות וחזקות. אך כאשר מדובר בביטחוננו, בביטחון ילדינו – רק אנחנו נקבע מה טוב לנו.

אחת המטרות העיקריות של רוצחי השלום ורוצחי יהודים ופלשתינים היא לפגוע קשות במצבה הביטחוני של ישראל, להטיל אימה ופחד על אזרחיה, להתיש, לעייף אותנו כך שאל שולחן המשא-ומתן תגיע ישראל חלשה. אין שום סיכוי לכך. אנו מוכנים לפגוש ליד שולחן הדיונים, כשווים מול שווים, אנשים כמונו, שרוצים בשלום – אך אל השולחן הזה נגיע חזקים, כפי שהיינו תמיד.

המאבק שלנו בטרור האסלאמי והאחר נועד גם להעיר את העולם הרובץ בתרדמה, במיוחד לגבי הסכנה של האסלאם הפונדמנטליסטי. אנו קוראים לכל האומות ולכל העמים להקדיש משומת לבם לסכנה הגדולה הנובעת מן האסלאם הקיצוני הזה. הוא הסכנה האמיתית והרצינית לשלומנו של העולם בשנים הקרובות. סכנת המוות רובצת לפתח עמים רבים, וכשם שמדינת ישראל היתה הראשונה להבחין בסכנה הגרעינית העירקית, כך אנו עומדים היום ראשונים בקו האש מול סכנת האסלאם הקיצוני.

חברי הכנסת, השלום הוא האויב הגדול של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", וכדי להרוג את השלום – הם מנסים גם לפגוע בנו, לטבוח טבח המוני בילדי בית-ספר בירושלים, ולהרוג גם את אלה מבין הפלשתינים תושבי השטחים שבחרו ללכת בדרך השלום.

חברי הכנסת, מדיניות ממשלת ישראל היתה ותהיה גם להבא בנויה על חתירה לשלום ומלחמת חורמה בטרור.

למרות הכאב על הקורבנות שנפלו בחודשים האחרונים, אנו מוסיפים לדבוק בעשיית השלום. ואין בכוונתנו לחדול מן השיחות המתקיימות בווינגטון. בכוונתנו להגיע לשלום עם סוריה, ירדן, לבנון והפלשתינים בשטחים. אנו מוסיפים להאמין, כי הפתרון המדיני הוא זה שיקנה שלום לנו ולסובבים אותנו.

בחודשים האחרונים הגישה ישראל, בכל מסלולי השיחות, מספר רב של הצעות חדשות כדי לקדם הידברות עם הצדדים הערביים. במכלול הירדני-הפלשתיני נעשתה התקדמות גם בסבב הנוכחי; עבודה רצינית נעשית בקבוצות המומחים בתחומים השונים שבמשא-ומתן עם ירדן, בתחומי המים, האנרגיה, איכות הסביבה, הכלכלה ועוד. היתה התקדמות מסוימת במשא-ומתן עם ירדן גם בתחום המדיני.

אשר לפלשתינים, נעשה מאמץ, בראש ובראשונה מצדנו, לקיים דיאלוג בנושאים שונים, ובראשם מה שקרוי סדר-היום; כלומר, קטלוג הבעיות שבינינו בינם באשר להסדר הביניים ולניסוחו. היתה התקדמות מסוימת, והיא נותנת מקום לתקווה באשר לאפשרויות להמשך. אינני רוצה בשום פנים

ואופן לטשטש את הפער שעדיין קיים, אך הזמן מבחינתנו אינו מבוזבז, והיזמות לשם קידום המשא-ומתן באו בראש ובראשונה מצדנו.

בשיחות עם סוריה אנו מחפשים כל דרך ללמוד מהי נכונותה לשלום אמיתי, בעל תוכן ראוי של נורמליזציה על כל המשתמע מכך. שמענו עד כה הגדרות מצומצמות בתחום זה. עם זאת, אנו קוראים בעיון כל התבטאות חיובית כלפי השלום של המנהיגות הסורית ונשוב לשולחן המשא-ומתן מתוך מגמה זו. ובאשר ללבנון, לדאבונו הדומיננטיות הסורית נותנת אותותיה בעמדות שמציגים הנושאים-ונותנים הלבנונים. לפיכך מתנהל מסלול שיחות זה בקשיים.

חברי הכנסת, המשא-ומתן לעשיית השלום הוא משימה קשה ומורכבת. חרף הקושי, חרף המורכבות, נתמיד במחויבותנו לה, מחויבות אשר לא תפוג. נמשיך לחפש כל דרך, כל שביל, לשלום עם שכנינו, ואני משוכנע, כי בהתמדה, בסבלנות, בחשיבה מתמדת, גם נגיע לכך. כמובן, נחוצה לכך גם יד מושטת מצד שכנינו. אנחנו נמשיך לחפש כל דרך לשלום ולביטחון למדינת ישראל. ואני משוכנע, ששיחות השלום תחודשנה, וגם לבנון הודיעה היום שכוונתה לחזור לשיחות השלום.

חברי הכנסת, אין אלה ימים קלים לישראל, אך אנו חזקים די הצורך כדי לעמוד בשתי החזיתות – הקרב על השלום והמלחמה בטרור. בשניהם ננצח.

אני מציע להסיר את הצעת האי-אמון, ואם מותר לי, על דעת כל חברי הבית, לאחל לעם ישראל: חג אורים שמח.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לראש הממשלה ושר הביטחון. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. ראשון המתדיינים – חבר הכנסת בנימין נתניהו, בבקשה. הדיון הוא סיעתי. הוקצב זמן לכל נואם, אבקש להקפיד. אחריו – חבר הכנסת אלי דיין.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני ראש הממשלה, אני רוצה להתחיל דווקא בברכה. אני רוצה לברך אותך על החלטה אמיצה. אני מניח שהיא לא היתה קלה, ואינני מקל בה ראש. ההחלטה לגרש את מסיתי ה"חמאס", גם אם היא בוצעה באופן פגום, היא החלטה אמיצה שמתאימה לזמן מלחמה. במלחמה נוקטים יוזמה. לפחות יוזמה אחת ראינו פה.

אם הדבר הזה מסמל, אדוני ראש הממשלה, מגמה של שינוי המדיניות שלך למדיניות חדשה, תקיפה, למלחמת חורמה, כפי שאתה אומר, נגד הטרור, אני יכול להבטיח לך שאני וחברי נתמך בך. אבל אני מוכרח לומר לך, אדוני ראש הממשלה, שיש לי ספקות כבדים אם זה אכן הכיוון, כי במהלך ביצוע הגירוש הזה נתגלו קלקולים עמוקים מאוד בתפיסת הממשלה, בתפקוד הממשלה.

קודם כול, קלקול ראשון, שיקול דעת לעצם תכלית הגירוש. המחבלים חוזרים בתוך שנתיים. כלומר, הם הולכים ללבנון, למתקני הקיט והנופש והאימונים של ה"חיזב-אללה" בבקעת הלבנון, הם יעברו אימון מזורז, אולי לא כל כך מזורז, ויחזרו חזרה כגיבורים מאומנים ומיומנים. במקום זאת, אדוני ראש הממשלה, היינו צריכים לגרש לצמיתות. אם מגרשים – אז לגרש; לא להרחיק כדי לקרב.

מרדכי גור (העבודה):

חבר הכנסת נתניהו, כמה גירשתם בשנתיים האחרונות?

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתם יותר טובים בנושא זה מאתנו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

יש לכם בעיה עם החוק, וכיוון שיש לכם בעיה עם החוק – עשיתם קלקול שני. העמדתם את בית-המשפט במצב בלתי אפשרי. הלכתם והטלתם ספק בתוקף החוק, העברתם את האחריות הביצועית שלכם לבית-המשפט, חיקיתם שהוא יחליט בשבילכם, ואפילו משפטנים שתומכים בגירוש, ויש הרבה כאלה, עומדים נבוכים. במקום זאת יכולתם לעשות דבר פשוט מאוד, יכולתם לחוקק חוק. הנה, למשל, היום הנחתי על שולחן הכנסת הצעת חוק, שתאפשר לממשלה לגרש לצמיתות ותאפשר למגורשים לעתור לבג"ץ. לא מצא חן בעיניכם, יכולתם לאמץ החלטה אחרת – אין בזה פגם, להגיש הצעת חוק ממשלתית – אבל לא עשיתם זאת. סיבכתם את המדינה כולה ואת יסודות המשפט שלה.

אבל הוספתם קלקול שלישי. אני מוכרח להגיד, זה אולי משעשע, אבל אני לא נהנה מזה, הוספתם שלומיאיליות בביצוע. אני מנסה להבין, אתם לא צפיתם, לא חשבתם שהלבנונים לא יקבלו אותם, לא חשבתם שניתקע פה בתסבוכת מדינית ותעמולתית? איפה הדוברים שלכם? מדוע לא פיזרתם אותם, סתם לדוגמה, בעשרה צירים? במקום מקום אחד, במקום התנחלות ה"חמאס" התקשורתית הזאת, המקובצת במקום אחד – פזרו אותה.

אדוני ראש הממשלה, יש לי הצעות נוספות, אינני רוצה לומר אותן כאן. יכול להיות שנידרש להן. אבל דבר אחד בטוח: מה שנעשה, נעשה בצורה לא טובה. מה עשיתם? גירשתם על מנת להחזיר? סיבכתם את המערכת המשפטית והבאתם את המדינה לסיבוך תעמולתי ומדיני ראשון במעלה.

אני מוכרח לומר, שאלה לא מעשים של ממשלה מפוכחת, שקולה או אחראית. הרושם שלי הוא, שאלה מעשים שנעשו בפאניקה. מישוה, איזה פקיד, מוציא את האצבע במשרד ראש הממשלה, בודק את הרוח, והרוח הציבורית מראה יום אחד מחאה ציבורית, אז מגרשים. ועכשיו הרוח הבין-לאומית מראה ביקורת, אז מתקנים. זו לא ממשלה, זו מטוטלת.

מה זה התיקון? אני שמעתי את דברי ראש הממשלה ושמעתי מה שהוא לא אמר. הוא לא הזכיר מלה אחת, אם אינני טועה, אפילו פעם אחת הוא לא אמר את המלה אש"ף. התיקון המתבקש מצד שריו וחברי סיעתו ודוברי הממשלה הוא אש"ף. כלומר, מה התיקון שמציעים דוברי הממשלה לצעד ה"חמאס"? – לדבר עם אש"ף. למה אש"ף? – כי אש"ף, הם מסבירים לנו, שונה מה"חמאס". נכון, הוא שונה ברמת הפיגועים, אש"ף מבצע את מרבית הפיגועים, "חמאס" מבצע את מיעוטם. הוא שונה במטרה הסופית, אש"ף מעוניין להקים על חורבותינו מדינה פלשתינית, איך הוא קורא לזה – חילונית דמוקרטית, וה"חמאס" מעוניין להקים על חורבותינו מדינה, או יותר נכון רפובליקה אסלאמית.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת נתניהו, מדוע הסכמתם לדבר עם אש"ף במדריד?

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא קיבל את רשות הדיבור? הרי אתה נוהג בדרך כלל לפי תקנון מסוים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא, אנחנו לא הסכמנו. שאל חבר הכנסת גולדשמידט ואני אשיב לו. אנחנו עשינו כל מאמץ להוציא את אש"ף, אתם עושים כל מאמץ להכניס את אש"ף. זה ההבדל בינינו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חותמת גומי...

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, זהו, מיצינו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אש"ף גם שונה מה"חמאס" בשיטת הפעולה שלו. הוא מאמין בהסוואה, הוא מאמין בשילוב של דיפלומטיה וטרור, וה"חמאס" מאמין בטרור בלבד. אלה הבדלים שהם הבדלי סרק.

אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת בונה את ה"חמאס" ככוח עולמי, וכפיצוי היא מתכוונת להביא את אש"ף לתוך הבית כאן, והיא תנהל אתו משא-ומתן. היא כבר חוקקה או יזמה את ביטול חוק המפגשים. לכן, השאלה היא לא האם היא ראויה לאי-אמון, האם מדיניות המטוטלת הזו, השיטתית אומנם, ראויה לאמון שלנו – היא לא ראויה לאמון שלנו. אבל אני שואל: האם היא ראויה לאמון לא של סיעת הליכוד, האם היא ראויה לאמונה של סיעת צומת, או של סיעת המפד"ל?

חבר הכנסת רפאל איתן, בנובמבר 1992 אמרת – אני מצטט: ממשלת המחדל אינה רוצה להדביר את הטרור כפי שצריך, ולכן עליה ללכת. מאז היא הדבירה את הטרור? מאז הטרור משתולל. מאז היא שינתה את קווי היסוד? מאז היא אומרת שהיא לא תדבר עם אש"ף? מאז היא מתנגדת בחריפות למדינה פלשתינית, או מקדמת אותה?

אני שואל את חברי גם בצומת וגם במפד"ל וגם בסיעות אחרות בבית שמתקראות המחנה הלאומי: מה קרה? מדוע אתם נמנעים? אם אפשר לתמוך במעשה הגירוש, בבקשה. אבל אתם תומכים במדיניות הכוללת הזאת, במדיניות הנסיגה, באוזלת היד בכלכלה, בחולשה מול הטרור, בנסיגה במדיניות – בזה אתם נמנעים? אינני מאמין.

אני מבקש מכם, כמו מאחרים בסיעה, בבית, להתייצב על הדברים שאתם כן מאמינים בהם. ואם אתם מאמינים בדברים שכתבתם במצע שלכם, אם אתם מאמינים בדברים שאתם אומרים חדשות לבקרים, אם אתם מאמינים בכל הדברים הללו – עליכם להצביע היום אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין נתניהו. עכשיו ינאם חבר הכנסת אלי דיין, ואחריו נעלה כולנו, כל חברי הכנסת וכל באי הבית, להדלקת נרות, ומייד לאחר מכן נשוב לקיים את הדיון. בבקשה, חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חג אורים שמח לכולכם. אני שמח שבעוד דקות מספר כולנו נדליק את נרות החנוכה, ונתפלל שהם יביאו אור לכל בית בישראל.

רבותי חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת שרון ואת דבריו של חבר הכנסת ביבי נתניהו, ולא ראיתי מה מציעים לנו. הם מעבירים ביקורת על מפלגות ציוניות אחראיות, צומת והמפד"ל, ששקלו את הדברים היטב והבינו שהצעד שנקטה הממשלה היה צעד נכון כדי להיאבק עד חורמה ב"חמאס", והסירו את הצעותיהן להביע אי-אמון לממשלה. והנה היום, מה מציע לנו חבר הכנסת ביבי נתניהו, המומחה להסברה בין-לאומית? שימו לב: הוא מציע לנו לחוקק חוק בכנסת, בספר החוקים הישראלי, שיאפשר לממשלה לבצע גירוש טוטלי. חבר הכנסת ביבי נתניהו, המומחה הבין-לאומי לטרור – – –

רון נחמן (הליכוד):

למלחמה בטרור.

אלי דיין (העבודה):

— — — המומחה הבין-לאומי למלחמה בטרור, המומחה הבין-לאומי להסברה בין-לאומית, מציע לנו לחוקק חוק, בשלוש קריאות בכנסת, כדי לאפשר לממשלה לגרש גירוש טוטלי. האם אתה יכול להסביר חוק כזה בארצות-הברית?

בנימין נתניהו (הליכוד):

בוודאי. מדובר בתקופת חירום.

אלי דיין (העבודה):

אני רואה שלא למדת דבר. האם יעלה על הדעת שכנסת ישראל תחוקק חוק בניגוד לאמנה בין-לאומית, אמנת ז'נבה?

מיכאל איתן (הליכוד):

ובלי החוק, האם לא גירשתם? מה אתה מדבר שטויות? אתה מדבר נגד הממשלה שלך. איזה שטויות.

אלי דיין (העבודה):

תרשה לי רגע, אולי תלמד פרק במשפטים. הרי אתה משפטן, אם אינני טועה.

חבר הכנסת ביבי נתניהו, הרי היום אנחנו עושים מאמץ הסברתי בין-לאומי, בליווי טובי המשפטנים המומחים במשפט הבין-לאומי, כדי להסביר שהגירוש הוא על-פי אמנת ז'נבה, כי מדובר בגירוש זמני, לא בגירוש מסיבי, ולתקופה מוגבלת. ומה אתה מציע? היום, אף שיש בסיס משפטי לגירוש הזה לדעת המומחים במשפט הבין-לאומי, לצערנו אנחנו עדים לכך שיש ביקורת קשה מאוד בארצות-הברית, בכל העולם המערבי, והרבה משפטנים בין-לאומיים חולקים עלינו. האם זו העת והאם מן התבונה להציע לחוקק חוק שישים אותנו לחלוטין בצד? וזה עלול לא רק להביא לגינוי שלנו, אלא להביא עלינו סנקציות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, ברשותך, חבר הכנסת נתניהו מבקש להעיר הערה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אני חושב שאינך מבין את הוויכוח שלנו עם הקהילייה הבין-לאומית בנושא הזה. הוויכוח איננו על צמיתות הגירוש. ממשלות המערך והליכוד גירשו לצמיתות, אנשים בודדים. הוויכוח שלנו הוא, שהם אומרים: אסור לך לגרש אפילו בודדים. כי אמנת ז'נבה אומרת רק "לגרש". אנחנו אומרים: איננו מגרשים אוכלוסיות; אנחנו מגרשים בודדים. אל תקעקע את הבסיס של הממשלה שלך.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו לפחות רוצים שיישאר לנו הבסיס המוסרי, שהוא חשוב לא פחות, המבוסס גם על אמנת ז'נבה ולא על איזה חוק שנחליט עליו בכנסת ברוב, שלא ישכנע איש. ואני מציע לך לקחת את הצעת החוק שלך בחזרה, להסיר אותה מסדר-היום. היא גורמת לנו נזק, נזק בין-לאומי.

מיכאל איתן (הליכוד):

נזק קואליציוני.

אלי דיין (העבודה):

הממשלה הזאת נחושה בהחלטתה גם לקיים את אמנת ז'נבה, ולהראות שאנחנו מקיימים את העקרונות של אמנת ז'נבה, אבל גם נלחמים בטרור מלחמת חורמה בלתי מתפשרת, כפי שמקובל במשפט הבין-לאומי, וגם נאבקים באופן בלתי מתפשר על קידום תהליך השלום.

שמענו כאן דברי ביקורת מהשר שרון. לא עת היא לעשות חשבון מה היה בזמן הליכוד, מה היה בזמן מפלגת העבודה. אני חושב שזאת טעות הסברתית להשתמש בהסבר הזה, ולכן אינני משתמש בו. כי לא אנחנו אשמים, לא אתם ולא אנחנו, לא ממשלתכם ולא ממשלתנו, שיש גורמים קיצוניים כמו ה"חמאס" שעושים הכול כדי לטרפד את תהליך השלום. תפקיד כולנו להתאחד ולהילחם ב"חמאס", מלחמת חורמה, מאבק בלתי מתפשר. אבל לעומת זאת חובתנו לעשות הכול לקידום תהליך השלום. ומה שאתם מציעים זה בעצם לזנוח את תהליך השלום.

אנחנו מאמינים שניתן להחזיר גם את המשלחות שעזבו באופן זמני את המשא-ומתן, וניתן גם להיאבק, גם בצעדים לא פופולריים בעולם. אנחנו יודעים היום, שלצערנו רוב העולם אינו מגלה הבנה

לנסיבות שאליהן נקלענו, שלא היתה לנו ברירה אלא לנקוט צעד דרסטי חריג, חד-פעמי, כדי להמחיש שאנחנו נחושים.

לכן אני מציע לחברי בליכוד: אולי תשקלו. עוד לא הגיעה העת להצבעה. אני סבור שביום הזה, כאנשים לאומיים שרוצים לסייע למדינת ישראל, טוב תעשו אם תתגייסו להסברה למען הממשלה הזאת ולמען צעדיה; זה טוב יותר מאשר להציע הבעת אי-אמון בה. ותלמדו מחבריכם, אנשי סיעת צומת וסיעת המפד"ל, ששקלו היטב והבינו שהאחריות הלאומית מחייבת היום להסיר את הצעות האי-אמון, וזו העת שנתלכד כולנו למאבק בטרור, למאבק חורמה בלתי מתפשר בטרור, ובמיוחד ב"חמאס", וכנגד זה לקידום תהליך השלום ועשייתו.

לחבר הכנסת שרון כבר יש ביקורת על מדיניות הממשלה הזאת בנושאים החברתיים. הרי קיבלנו מכם ירושה קשה ביותר: 600,000 נפשות מתחת לקו העוני, למעלה מ-200,000 מובטלים, קופה ריקה, בעיות חברתיות קשות ביותר. האם אתם מעלים בדעתכם שהממשלה הזאת יכולה לפתור את כל הבעיות האלה בתוך חמישה חודשים? כמה זמן דרוש רק כדי לתקן את השגיאות של השר שרון, שגרם לאובדן של למעלה מ-4 מיליארדי שקלים, לבזבז בקרוונים ובבנייה שאיש אינו זקוק לה? הרי הוא שהביא לבעיות האבטלה, הוא שהביא להפסקת העלייה. ואנחנו היום כבר מתחילים להתמודד עם הבעיות האלה, אם על-ידי החזרת קצבאות הילדים, אם על-ידי פרויקטים במאות מיליוני שקלים, שמתחילים להתבצע, כדי ליצור עשרות אלפי מקומות עבודה למובטלים, לחיילים משוחררים, או לעולים שיבואו.

לכן, לא מכם נשמע את ההטפה הזאת – תראו מה גרמתם בתוך תקופה מסוימת. אתם גרמתם להרבה עוולות, להרבה הרס, שייקח לנו זמן לתקן אותם. ובעזרת השם, אנחנו נוכיח לכם שבתוך זמן קצר גם נושא השלום יתקדם, גם המאבק בטרור יצליח, וגם יהיו פתרונות לבעיות החברתיות, ובכלל זה פתרון בעיות האבטלה וחידוש העלייה. ויהי רצון שבזכות חג החנוכה כולנו נזכה לימים אלה במהרה.

אני מבקש להביע היום אמון ברוב גדול בממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו מכריזים על הפסקה קלה. נעלה לטרקלין, נדליק נרות חנוכה ונשוב להמשך הדיון.

(הישיבה נפסקה בשעה 16:59 ונתחדשה ב-17:33).

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מחדשת את הישיבה. אנחנו ממשיכים בדיון בהצעת האי-אמון שהוגשה על-ידי סיעת הליכוד. אני מזמינה את חבר הכנסת בני טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כבוד ראש הממשלה שאיננו כאן, שרי הממשלה שאינם כאן – –

פנחס בדש (צומת):

סופגניות, סופגניות.

בנימין טמקין (מרצ):

– – ושרי מרצ שאינם כאן – – –

משה נסים (הליכוד):

אז למי אתה נואם?

בנימין טמקין (מרצ):

להיסטוריה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אנחנו לא כלום?

קריאה:

תמסור לפרוטוקול זהו.

בנימין טמקין (מרצ):

קיים ויכוח ישן בפוליטיקה הישראלית על מידת הקשר של חברי הכנסת אל הציבור שהם אמורים לייצג, ויש אפילו הצעות לשנות את שיטת הבחירות למען הבטח את הייצוג הישיר והאמיץ. אבל בדיון זה, כאן והיום, אני מרגיש שאני מייצג ציבור בוחרים רחב, שהצביע בשביל תנועתי מרצ, חלקים

משמעותיים של בוחרי מפלגת העבודה וקהל שהביא לכך שהיה מהפך פוליטי במדינה. במידה שחבר כנסת יכול לייצג קהל זה בשמם היום – אנחנו, אני, נצביע אמון בממשלה. אבל צריך לציין, צריך להדגיש, שהאמון הזה היום הוא אמון על תנאי, הוא אמון שמשמעותו, לא פחות מאשר אמון בממשלה – דחייה של האלטרנטיבה הפוליטית המפלגתית הנוראה לממשלה הזאת, קרי ממשלה של הימין הקיצוני בישראל. האמון שאנחנו מביעים היום לממשלה הוא אמון המבוסס, הרבה יותר מכל דבר אחר, על התקווה למדיניות אחרת ולכיוון אחר.

מה רצו הבוחרים ששלחו אותנו לכאן? מה רצו הבוחרים ששלחו 12 חברי מרצ לכאן ורצו ממשלה עם מרצ? מה רצו הבוחרים ששלחו לכאן נבחרת נכבדה של יונים ממפלגת העבודה? הם רצו הרבה דברים טובים: הם רצו מינהל תקין, רצו לחסל את השחיתות בצמרת ורצו חינוך יותר טוב ובריאות ורווחה. בוודאי הם גם רצו פחות כפייה דתית במדינה. אבל בראש ובראשונה ביקשו בוחרים אלה תקווה לשלום. יותר מכל דבר רצו הבוחרים שלנו – הבוחרים שהביאו למהפך, רוב אזרחי מדינת ישראל – להיפטר מעונשה של ממשלה ימנית קיצונית, אשר הביאה את המדינה לטירוף מערכות טוטלי, גם במדיניות החוץ וגם במדיניות הפנים, ממשלה אשר הצו העליון של פעולתה היה ההתנחלות המסיבית והמסובסדת של השטחים, מעל לכול ועל חשבון כל עניין אחר: על חשבון הבריאות ועל חשבון החינוך, על חשבון הרווחה ועל חשבון היחסים הבין-לאומיים של ישראל, על חשבון קליטת העלייה ועל חשבון הביטחון האישי של כל אזרח בישראל, ילד, זקן וכל אדם.

בוחרים אלה רצו להיפטר מממשלה של ממגרי אינתיפאדה מקצועיים, שמרוב שמיגרו את האינתיפאדה הביאו להנצחתה, הביאו להעמקתה, והשאירו לממשלה הזאת ירושה של שנה, של פונדמנטליזם אסלאמי הולך וגובר. במידה רבה, ה"חמאס" הוא הירושה שאנחנו, הממשלה הזאת, מקבלת מהממשלה הקודמת.

הבוחרים שלנו רצו להיפטר מממשלה כזאת, אבל גם רצו בממשלה שמבדילה בין הגורמים הפוליטיים השונים בעם הפלשתיני ובין הגורמים הפוליטיים השונים בעולם, שלא יוצאת מהנחה שכולם שונאים אותנו באותה מידה, ולא יוצאת מהנחה שכל ערבי באשר הוא ערבי וכל פלשתיני באשר הוא פלשתיני הוא אויב לנצח של מדינת ישראל, ועל-ידי מדיניות שיוצאת מהנחה זו גם מנציחה את הסכסוך ומחריפה אותו.

אין זה סוד שיש חילוקי דעות בין בוחרינו, כמו בסיעה שלנו, לגבי הצעד האחרון של הממשלה, של גירוש או הרחקה זמנית של יותר מ-400 אנשי ה"חמאס", אבל חילוקי הדעות האלה אין משמעותם שיש בישראל אנשים שהם נאמנים יותר לזכויות האדם ונאמנים יותר לשלום מאשר השרים של מרצ וחברי הכנסת של מרצ.

יש חילוקי דעות על התוצאות הצפויות מן הגירוש. אני מקווה מכל הלב שאלה שצופים לתוצאות חיוביות בסופו של דבר צודקים, וכך אומנם יהיה.

אני רוצה לומר, שאין חילוקי דעות בין חברי סיעת מרצ לבין השרים של מרצ על כך שזכויות האדם וזכויות האזרח הן חלק מהותי של קיומנו. אין חילוקי דעות על כך שצריך להצטער על כל דיבור כנגד האגודה לזכויות האזרח ואיגודים אחרים הלוחמים למען זכויות האדם והאזרח בישראל, כי הם לוחמים על עצם המהות של הדמוקרטיה הישראלית ושל קיומנו כאן כעם ריבוני, חופשי ודמוקרטי.

אין גם חילוקי דעות בתוכנו על כך שצריך להילחם מלחמה עיקשת, חריפה מאין כמוה ובאותו זמן חכמה נגד הטרור, ובמיוחד נגד הטרור של ה"חמאס".

הרי מוכרחים לומר כאן באופן ברור, שאינו משתמע לשתי פנים, שמי שלא רצה לנהל משא-ומתן עם חוסיין קיבל אחרי זה את אש"ף. מי שמתנגד לקיומן של שיחות עם גורמים מתונים פלשתינים ועם אש"ף הוביל לכך ומוביל לכך שאנחנו נשארים לבד בזירה אל מול ה"חמאס" הפנאטי הפונדמנטליסטי; ובמאבק שבין הפונדמנטליסטים הקיצונים והלאומניים משני הצדדים לא נוכל לסגור את מעגל השכול.

כל הנאומים על מיגור האינתיפאדה, כל הנאומים של זקופי הקומה שהביאו אותנו לכל האסונות בעבר, כל הנאומים האלה לא יסיימו את התהליך של הסכסוך הישראלי-הערבי. רק מדיניות של שלום, מדיניות של הידברות, מדיניות של פשרה, מדיניות שמבחינה בין גורמים מתונים לגורמים קיצוניים, זו המדיניות שמחזקת את המתונים ומחלישה את הקיצונים, זו המדיניות שמציעה תקווה לעתיד מדינת ישראל.

אין חילוקי דעות בינינו על הצורך ביוזמות חיוביות כלפי הגורמים המתונים בשטחים, על הצורך בשינוי החיים היומיומיים של התושבים בשטחים, על הצורך להציע הצעות חיוביות במשא-ומתן, שיש אתן ממש. בלי קידום התהליך בכיוון הזה גם הצעדים החריפים ביותר נגד הטרור לא יועילו לסיום הסכסוך הישראלי-הערבי ולהבאת שלום למדינת ישראל.

בשם התקווה הזאת, בשם התקווה למדיניות אחרת של ממשלת ישראל, מדיניות הרבה יותר נועזת, הרבה יותר פתוחה לשלום והרבה יותר פתוחה להידברות, בשם התקווה למדיניות כזו, אנחנו נביע היום אמון בממשלת ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין טמקין. אני מזמינה את חבר הכנסת פנחס בדש; אחריו – חבר הכנסת זבולון המר.

פנחס בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בשבוע שעבר קראתי מעל במה זו לראש הממשלה לשמוע לרחשי העם ולהסיר את כפפות המשי ולנקוט יד קשה נגד מרצחים, מחבלים ומפירי סדר, ובראשם ראשי תנועת ה"חמאס".

היום אני מברך את ראש הממשלה על צעדו הנועז, בהתחשב בשותפיו בממשלה, לגירוש 415 ראשי "חמאס" שונאי ישראל. צעד זה הינו רק תחילת הדרך בטיפול בבעיית ביטחון הפנים ובחיסול האינתיפאדה.

אולם כבר בתחילת הדרך מתעוררות שאלות שעל ראש הממשלה להשיב עליהן כאן. מדוע לא גורשו כל עצורי ה"חמאס" – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

פנחס בדש (צומת):

חבר הכנסת אלסאנע, ממתי הפכת להיות הסניגור של אש"ף ושל ה"חמאס"?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת לא להפריע.

פנחס בדש (צומת):

מדוע לא גורשו כל עצורי ה"חמאס", 1,600 במספר? מדוע היה ביצוע הגירוש כל כך חובבני ושלומיאלי? האם אתה, אדוני ראש הממשלה, לא צפית את התערבות הבג"ץ? ואם צפית, הרי ידעת שתהיה השהיה. מדוע לא הכינו את הגירוש כך שההשהיה לא תחזור אלינו כבומרנג, כפי שהדברים נראים בתקשורת העולמית, וללא הסברת נגד ישראלית מתאימה?

שיא השלומאליות היה בכך שממשלת ישראל לא היתה יכולה להעביר את המחבלים אל הצד הלבנוני בלי שממשלת הבובות של ביירות תתנגד. ראה זה פלא, אדוני ראש הממשלה, היום פתאום – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת ממך לא להפריע.

פנחס בדש (צומת):

חבר הכנסת אלסאנע, מאחר שאתה שכני ואני יודע את דעותיך האמיתיות, אני לא אגיב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את הדו-שיח הזה.

פנחס בדש (צומת):

ראה זה פלא, אדוני ראש הממשלה, היום פתאום צבא לבנון מקבל תפקיד ונוהג ביד קשה נגד אלה שאנחנו היינו צריכים לדאוג לכך שיעברו את הגבול ללא קושי.

בסקר האחרון שנעשה, 91%, אדוני ראש הממשלה, מאזרחי המדינה היהודים תומכים בצעדי הגירוש. בקרב 9% מהמתנגדים כלולים חלק משותפיך בממשלה, המתחרטים על הצבעתם בעד הגירוש, והם אלה המובילים היום מהלך שיחייב אותך, לדבריהם, לתת להם תמורה על הצבעתם.

הם מתנגדים לצירוף צומת לממשלה אך דורשים להכיר מיידית באש"ף ולצרפו כצד למשא-ומתן ישיר לשלום. כך הם, מרצ, יוצרים הקבלה: אש"ף – כן, צומת – לא.

נעמי חזן (מרצ):

אש"ף – כן, "חמאס" – לא.

פנחס בדש (צומת):

גם צומת – לא, כך אתם צועקים. תשאלי את חברייך בממשלה מה הם הכריזו הבוקר.

אני קורא לך, אדוני ראש הממשלה, לעצור את ההידרדרות בביטחון הפנים, שנבעה מחנפנות ומהתרפסות בפני מנהיגי האינתיפאדה, שבאה לידי ביטוי בשחרור כ-800 עצירים ביטחוניים ממעצר,

בשיפור גדול לאין ערוך בתנאי המעצר של המחבלים העצורים ובכניעה לכל דרישותיהם אחרי שביתת הרעב המדומה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הבעיה היא עם עם שלם ולא עם 400 או 800, עם עם שלם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה לא מפסיק להפריע.

פנחס בדש (צומת):

חבר הכנסת אלסאנע, הטלוויזיה צילמה מספיק. אתה יכול לשבת בשקט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני חושב שאתה יודע טוב מאוד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, ביקשתי ממך להפסיק את זה ואתה ממשיך בשלך. אני מבקשת ממך להפסיק.

פנחס בדש (צומת):

שיפור בתנאי המעצר של המחבלים העצורים וכניעה לכל דרישותיהם אחרי שביתת הרעב המדומה, הכניעה הזו אפשרה להם להנהיג מבין כותלי הכלא – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת שתפסיק.

חיים דיין (צומת):

משא-ומתן ורצח לא הולכים ביחד.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש משפט. תעמיד אותו למשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת דיין, אתה מפריע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אני חושבת שכבר מיצית את עצמך. תפסיק עם זה.

חיים דיין (צומת):

כל אחד שגורש -- --

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין, אני מבקשת לא לעזור לנואם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, מספיק.

פנחס בדש (צומת):

הכניעה הזאת אפשרה למחבלים להנהיג מבין כותלי הכלא את פעילי האינתיפאדה ובכך לגרום לגל טרור ורצח שלא ידענו כמותו בעבר, ששיאו בחטיפתו וברציחתו הברוטלית של רס"ר נסים טולדנו, זיכרוננו לברכה.

הרצח הזה הפנה את הזרקור אל תנועת ה"חמאס", שחרתה על דגלה, כפי שאמר קודם ראש הממשלה, מלחמה כוללת ביהודים והשמדת מדינת ישראל.

אכזריותה של תנועת ה"חמאס" מאפשרת לתנועת מרצ להציג את אש"ף כתנועה מתונה ובת-שיח לתהליך השלום. אסור לך, אדוני ראש הממשלה, ליפול בפח שטומנים לך שותפיו ממרצ, ועליך להמשיך ולהכות במחבלים בכל מקום ובכל הכוח – הן ב"חמאס", הן באש"ף, הן ב"ג'יהאד האסלאמי" ובשאר תנועות החבלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אין פה שום שר, וזה בהצעת אי-אמון.

פנחס בדש (צומת):

יש סופגניות טעימות למעלה. ראיתי אותם אוכלים סופגניות.

קריאות:

— — —

מאשה לובלסקי (העבודה):

— — — אני לא שרה — — —

פנחס בדש (צומת):

כל אחד פה מתנער מאחריות. אין מה לענות. כל אחד מתנער מאחריות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע.

פנחס בדש (צומת):

תנועת צומת החליטה להיענות לבקשת סיעת העבודה בכנסת ולהוריד מסדר-היום את הצעת האי-אמון בממשלה כדי לחזק את החלטת ראש הממשלה בעניין הגירוש וכנגד התנגדות מבית. אולם אין בכך כדי להסכים עם המדיניות הביטחונית הכושלת הנהוגה בחודשים האחרונים, שתוצאותיה קורבנות יהודים חפים מפשע, הן ביהודה, בשומרון ובעזה והן בתחום "הקו הירוק".

על כן, ובגלל המצב הביטחוני הקשה שהמדינה שרויה בו, והמדיניות הביטחונית החדשה, אני דורש מראש הממשלה להמשיך במדיניות שהתחלת בה ולהקשיח את מדיניות היד הקשה, ולא להיכנע לדרישות שרי מרצ כנגד מדיניות זו. חג שמח.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בדש. אני מזמינה את חבר הכנסת זבולון המר; אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

זבולון המר (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת האי-אמון שאנחנו דנים בה עכשיו נועדה מתחילתה לעסוק בעיקר בטרור ובביטחון הפנים, ומשהו קרה השבוע ביוזמת הממשלה. גם אנחנו רצינו להציע אי-אמון על הידרדרות המצב הביטחוני, כפי שהוא הסתמן בטרור בשבועות האחרונים, אבל כשנעשה המהלך המשמעותי הזה – – –

אברהם בורג (העבודה):

היא יצרה הידרדרות.

זבולון המר (מפד"ל):

אבל כשנעשה המהלך המשמעותי הזה, שהתכוון לעצור את ההידרדרות, אנחנו נותנים יד למהלך הזה ומושכים את הצעת האי-אמון.

אני רוצה לשבח את הממשלה על המהלך הנכון שהיא נקטה במלחמתה בטרור לאחר שהגיעו מים עד נפש ולאחר שהמוות הילך אימים ברחובותינו, ולאחר – וזאת אולי הנקודה – שכוח ההרתעה שלנו נחלש לאחרונה יותר, באופן מדאיג ומסוכן.

אנחנו לא רוצים, ולמרות עלילת הדם העצמית על גזענותנו, אנחנו גם לא מסוגלים להרתיע בדרכים שנקטו נשיא סוריה ומלך ירדן כאשר הם הזדקקו לדיכוי של טרור. ולכן צריכים אנו למצוא דרכים אחרות, שייצרו הרתעה וישקמו אותה מחדש כחלק מהמאבק הקשה שלנו בטרור.

הממשלה הזאת עשתה השבוע צעד אחד חשוב, ולכן היא ראויה בהצעת האי-אמון הזאת לרשת ביטחון. כפי שמעידים כל גורמי הביטחון, גירוש המארגנים, השולחים וההנהגות הוא דרך נכונה להילחם ברוצחים. מי שמרחם על אכזרים מתאכזר על רחמנים, ואין בלבו רחמים. לי נראה שזו דרך נכונה כדי להרתיע.

חברי הכנסת, בידי הממשלה והכנסת לתקן בתקופת החירום הזו, ולו גם לתקופה מוגבלת, את מה שטעון תיקון כדי שאפשר יהיה להמשיך במהלך שכזה גם בתנאים המשפטיים המסובכים שאנחנו מצויים בהם. זו לא בקשה של פוליטיקאים, אני יודע שגורמי הביטחון מבקשים את זה, ולא מסיבות שמעבר להתגברות על מצוקות הביטחון שלהם. לכן צריך לעזור להם למלא את משימתם כראוי.

קראנו שהממשלה בודקת עכשיו עם הגורמים המשפטיים אמצעים נוספים שיביטחו ביטחון לאזרחים ולחיילים במקומותינו. המשפטים הליברליים, הרדיקליים, המבקשים שננהג במלחמת הטרור כמו שהמתקנות במדינות נוהגות במצב של אין מלחמת טרור נגדן, אינם מתחשבים בזכויות האזרחים והחיילים שנרצחו באכזריות על-ידי טרוריסטים, שידם עוד נטויה, אם היא לא תיגדע.

כל עוד נמשכת כבילת הידיים של גורמי הביטחון שלוחמים ברעולי הפנים, אין מנוס מהסלמה במצבנו ומאובדן כוח ההרתעה.

גברתי היושבת-ראש, יש לנו טענות רבות על הממשלה שבתוך הממשלה, המדברת למשל על הכרה במדינה פלשתינית; ששרים בתוכה דורשים לקדם שיחות עם אש"ף-תוניס וערפאת. יש לנו טענות רבות על כך, שככל שהממשלה החליטה לפעול בהחלטיות ולהכות את ה"חמאס", וזה בסדר גמור, מפני שהם יורים בנו כדי להפסיק את השיחות – בו-זמנית היא לא החליטה להכות עד חורמה את ה"פתח", שמדברים אתנו ויורים עלינו. מדברים ויורים; לכופף אותנו, ללחוץ אותנו במשא-ומתן. זה נוהג פסול להסכים לשאת ולתת אתם תוך שהם מצמידים אקדח לרקתנו.

"השלום יחסל את ה'חמאס" – זאת אמירה מזויפת שבאה מחוגים בממשלה.

נעמי חזן (מרצ):

זוהי אמירה נכונה מאוד.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אומר שהיא זורה חול בעיניים. מי שיורה בזמן משא-ומתן ימשיך בטרור גם אחרי הסדר, ויותר, ואש"ף לא יוכל לערוב לנו לשקט ולביטחון.

היינו צריכים לתבוע, וזה היה דבר צודק, שהמבחן לשיחות שלום יהיה ניהול שיחות עם מי שקורא, פועל ומצליח למנוע טרור. יש לנו ויכוח על תנאי המשא-ומתן, אבל קידומו על רקע הטרור הגובר הוא ממש מסוכן. הוא נושא אחר, ועליו אנחנו דנים.

יש לנו רצון להצביע אי-אמון בממשלה, על כך שיש גורמים בממשלה האומרים דברים חמורים: ששום סנטימטר בגולן לא שייך לנו, שיש לדבר עם אש"ף-תוניס, שהמסתערבים הלוחמים ברעולי הפנים ידם קלה על ההדק ואיש הגון לא יתגייס אליהם. יש לנו רוגז על כך שמערכת החינוך מציעה למחוק את יהושע בן נון מהתנ"ך ומהתודעה שלנו, כשהחטא שלו הוא שכבש את הארץ והניח יסוד לזכותנו על הארץ. יש לנו טענות על חינוך לא יהודי ולא ציוני. על כל אלה ועוד יש לנו רצון להצביע אי-אמון בממשלה. אבל רבים מאלה שדורשים את הדרישות האלה מהממשלה, השבוע לא שמעו, לא הבינו, לא ידעו מה קרה כשהם החליטו על הגירוש, והם לא יכולים להירדם מאז, מפני שהם נרדמו אז, בממשלה, והם מאשימים את עצמם שהם בגדו בעקרונות, בטמטום עצמי וכדומה – לשון שלהם. קרה משהו השבוע, אולי תפנית במאבקנו בטרור, וזה מחייב אותנו לתת לכך תימוכין וסיכוי.

גברתי היושבת-ראש, לנו עצמנו, כפי שפתחתי, היתה הצעה להביע אי-אמון לממשלה בנושא התגברות הטרור, והחלטנו להוריד אותה מפני שחשבנו שהשבוע הזה, שבו עשתה הממשלה מעשה רציני וחסר תקדים למלחמה בטרור, על הכנסת לסייע לה ולעמוד שכם אחד מול ההתקפות מכל העולם עלינו ומול אלה שעוד נכוננו לנו.

אני אומר את זה לחבר הכנסת נתניהו. אני אומר שאי-אמון אפשר להגיש בכל שבוע, אין מגבלה בנושא הזה, ונכון יהיה שבשבוע שבו קרה מה שקרה, שאופוזיציה שרוצה מאמץ בביטחון הפנים

ובמלחמה בטרור, ונעשה מהלך שהוא באמת ללא תקדים, וההתקפות עלינו והבעיות שמתעוררות עקב כך קיימות – לא היה קורה ולא כלום לאופוזיציה ולכנסת אילו התלכדה סביב הממשלה בנושא הזה בלבד, בהתנהגות של הממשלה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הם עשו את זה בשבוע שעבר.

זבולון המר (מפד"ל):

לא, הצעת האי-אמון שלנו הוגשה לפני שהיה המהלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם מצביעים השבוע.

זבולון המר (מפד"ל):

לדעתי, השבוע צריך לעזור לממשלה בנושא הזה ולא יותר.

לכן, את הצעת האי-אמון תגישו בשבוע הבא, ויהיו בוודאי המון סיבות להגיש אותה; בשבוע הבא, בשבוע שאחריו, ועוד.

דן תיכון (הליכוד):

בשבוע הבא אי-אפשר להגיש הצעת אי-אמון, כי יהיה דיון על התקציב.

זבולון המר (מפד"ל):

בעוד שבועיים.

הממשלה כמות שהיא איננה ראויה לאמון, אבל בכל זאת אנחנו נימנע כדי להביע את הערכתנו לדרך האמיצה שהיא נקטה במלחמה נגד הטרור, ולחזק אותה במבחנים שעוד יבואו לה, והם יבואו, בנושאים הביטחוניים שהיא מטפלת בהם כדי להבטיח ביטחון לאזרחינו ולחיילינו.

כאמור, נימנע בהצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זבולון המר. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – את חבר הכנסת אברהם רביץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בכאב עמוק על קורבנות הטרור והכיבוש אני עומדת פה היום וקוראת לראש הממשלה יצחק רבין: בטל את צווי הגירוש והחזר מייד את המגורשים לבתיהם.

אין גבול לכאבה של המשפחה השכולה מלוד, משפחתו של איש משמר הגבול נסים טולדנו. אין גבול לכאבן של המשפחות השכולות מח'אן-יונס: משפחתה של אמל אבו תיר בת התשע, אשר נורתה למוות בשבת, ומשפחתו של היימן עמר בן העשר, שנורה למוות היום, ומשום שאין גבול לכאבן של המשפחות השכולות האלה, על הממשלה מוטלת האחריות העליונה לשמור על החיים, כלומר לקדם את המשא-ומתן לשלום.

הגירוש ההמוני של 415 הפלשתינים הוא צעד בכיוון ההפוך, הוא צעד חמור מאין כמוהו בדרך הדיכוי והענישה הקולקטיבית. 25 שנות כיבוש הוכיחו את כישלונה המוחלט של הדרך הזו להביא שלום וביטחון לנו ולשכנינו. הגירוש ההמוני, הסותר את האמנות הבין-לאומיות, מעמיק את האיבה שממנה ניזונות הגישות הקיצוניות המטיפות לטרור. כשם ש-25 שנות כיבוש הולידו בתוך ישראל את הכהניזם ואת הטרנספריזם וטיפחו את הגזענות, כך מצאה הקיצוניות הפונדמנטליסטית כר פורה במציאות הכיבוש בשטחים.

עובדיה עלי (הליכוד):

בכל זאת, למה אתם תומכים בממשלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

טוענים שהגנת החיים חשובה מזכויות אדם. זוהי טענה נוראה, זוהי צדקנות של מדכאים. רמיסת הזכות הבסיסית, לחיות במולדת, מרחיקה את השלום עם העם הפלשתיני, כלומר מסכנת חיים – חיים של ישראלים, חיים של פלשתינים.

לכן עלינו לשבח, מעל דוכן זה, את האגודה לזכויות האזרח, שהגישה את העתירה לבג"ץ, ואלה שמגנים אותה, לרבות ראש הממשלה, חותרים תחת אושיות הדמוקרטיה.

מציעי האי-אמון מסיעת הליכוד מעמידים פנים שהם דואגים לנו. הרי מעל בימה זו הם חלקו שבחים לגירוש. יש להם ויכוח על הביצוע, על השלומיאליות. עוד לא שמעתי שמגישים אי-אמון בממשלה על שלומיאליות. זוהי צביעות, משום שהליכוד מוחא כפיים לממשלה שמגרשת ועושה צעד כל-כך קיצוני נגד השלום ונגד ההסדר.

מציעי הצעת האי-אמון פוחדים פחד מוות מהסדר שעיקרו – שטחים תמורת שלום, שעיקרו – הכרה בזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני. אך, לדאבון הלב, בחינת המצב מלמדת, שממשלת העבודה-מרצ, בששת חודשי שלטונה לא חוללה את המפנה המיוחל והיא ממשיכה בדרכו הכושלת של הליכוד, והידרדרה עד לגירוש המוני, למיני-טרנספר. אין ולא יכולה להיות שום הצדקה לתמיכה בגירוש. לכן שרי מרצ, בתמיכתם בגירוש, הפכו, לצערי הרב, עלה תאנה המכסה על ערוות הענישה ההמונית של הכיבוש הנמשך.

הצעות הממשלה, שהוגשו בששת החודשים האחרונים באמצעות המשלחת למשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית, לא הזיזו את עגלת המשא-ומתן מן הבוץ. שישה חודשים בוזבזו, וקורבנות נפלו ונופלים, משום שגם הממשלה הזו, בראשותו של רבין, מנהלת מדיניות מתנשאת, כאילו היו הפלשתינים ילידים בערים, שיסתפקו בפירורים של כאילו עצמאות. מציעים לפלשתינים מין שליטה חלקית, עם סמכויות אפסיות, בחלק קטן ביותר של שטח הגדה, והמועצה המינהלית תהיה כפופה לצויו המושל הצבאי. והעיקר – הממשלה הזו, שישה חודשים לאחר שהוקמה, אינה מסוגלת להודיע בפומבי שהיא מכירה בזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני, לרבות זכותו העקרונית, גם אם לא מחר בבוקר, להגדרה עצמית ולמדינה בצדה של מדינת ישראל. רק הכרה כזו נותנת טעם להסדר ביניים, כי אז זהו הסדר ביניים לקראת הסדר סופי של שלום ישראלי-פלשתיני, בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלשתינית. אז בבקשה, שלבי ביניים, אך אם לא מגדירים לאן הולכים, אז הסדר ביניים הופך להיות בעצם קריקטורה.

ההתנשאות זחוחת הדעת של הכובש, אשר באה לידי ביטוי בפסילת אש"ף, באה לידי ביטוי גם בפסילתו האישית של מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת. אומרים: אתו לא מדברים. האם נניח לפלשתינים, לסורים או לירדנים לקבוע מי יהיה נציגו של העם בישראל? מי שם את הממשלה הזו לפסול את הנציג שהעם הפלשתיני מכיר בו?

דן תיכון (הליכוד):

את.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שאומות העולם מכירות בו, שהאומות המאוחדות מכירות בו? מי שפוסל את ערפאת ומי שפוסל את אש"ף, פוסל את הסיכוי לשלום. מי שפוסל אותם, מביא עלינו את הדבר הנורא הזה, את הטרור הקיצוני הפונדמנטליסטי.

ראו לאן מוביל הסירוב, ראו את הקורבנות, ראו את הדם שנשפך, ראו את האסונות. לכן, לא יהיה שלום, כל עוד לא תסיר הממשלה את המחסומים העיקריים שממשלת הליכוד הניחה בשעתה לפתחו של המשא-ומתן, לפתחו של ההסדר. כל עוד לא תתרפא ממשלת רבין מן המגלומניה של הכיבוש והכוח ותאמץ את העיקרון של שוויון בזכויות, שוויון בתביעות, שוויון בייצוג, שוויון בזכות לחיות בשלום ובביטחון, כל אחד בארצו ובמולדתו – כל עוד זה לא יהיה, לא יהיה שלום.

זוהי טענה צינית לומר, שבגירוש ההמוני שירתה הממשלה את אש"ף. אש"ף מעולם לא ביקש ענישה, אש"ף מעולם לא ביקש גירוש, אש"ף לא ביקש דיכוי. אש"ף ביקש דבר אחד, שידברו אתו שלום ושיניחו לעם הפלשתיני לקבוע את גורלו. מה רע להיענות לתביעה האמיתית הזו של אש"ף?

דליה איציק (העבודה):

האם את באמת מאמינה במה שאת אומרת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כדי לבדוד את הקיצונים משני הצדדים, על הממשלה להפסיק את הדיכוי האכזרי בשטחים ולנהל משא-ומתן לשלום עם אש"ף. צירוף אפשרי של צומת והמפד"ל לממשלה יסתום את הגולל על הסיכוי לשלום, ואנו מצפים שמרצ תעמוד בדיבורה ותתנגד לכך.

לכן, חברי הכנסת, לא נתמוך בהצעת האי-אמון שהגישה סיעת הליכוד, אך גם לא נתמוך בממשלה שביצעה גירוש המוני ומכשילה את הסיכוי להבטיח את עתידה של ישראל לחיות בשלום עם מדינה פלשתינית שכנה. לכן תימנע סיעת חד"ש מהצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם רביץ, ואחריו – את חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו אמורים היינו להגיש הצעת אי-אמון משלנו.

דן תיכון (הליכוד):

מה קרה לה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היא עוד תבוא. סמוך על הגברת, היא עוד תיתן לנו הרבה הזדמנויות.

דן תיכון (הליכוד):

מה קרה היום?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היום אני מבקש גם ממך להסיר את הצעת האי-אמון שלך.

אנחנו החלטנו שלא להגיש היום את הצעת האי-אמון שלנו. אנחנו חושבים שהימים העוברים על עם ישראל אינם ימים פשוטים. לא אגזים אם אומר, זו הרגשתי, שעת צרה היא ליעקב. אני בטוח שממנה ניוושע. אבל גם אם אנחנו בטוחים שממנה ניוושע, אנחנו צריכים לדעת את האמת – כי עת צרה היא ליעקב. תמיד נאמר: אל תירא עבדי יעקב. אבל מצבנו בין העמים ומצבנו באזור שלנו הוא לפחות מצב של מבוכה אמיתית. עדיין אין אנחנו יודעים כיצד תיגמר הפרשה של המגורשים, או המורחקים. איש מאתנו לא יודע כיצד תיגמר הפרשה הזאת. אין לנו כל ספק שאנחנו זקוקים לרחמים מרובים.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת האי-אמון שלנו היתה בנושא אחר, שלפי דעתי הוא הנושא החשוב ביותר, ואנחנו צריכים להתמיד ולא לשכוח אותו אפילו לא לרגע אחד, כי הוא קשור בעצם מהותנו, בעצם קיומנו בארץ הזאת כעם יהודי הממשיך את מסורתו מני דור עד לדור אחרון.

אנחנו נמצאים היום במצב החוזר על עצמו, ולא מבחינת היוונים אלא מבחינת המתייוונים. גם היום אנחנו חיים בתקופה של סכנה המתבטאת ב"להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". זוהי המדיניות המוכתבת, הרשמית, האמיתית, מדיניות החינוך כיום במדינת ישראל למיליון ילדי ישראל. אסור לנו לשכוח זאת. אנחנו חייבים להיאבק נגד המגמה הנוראה הזאת, שהיא כבר מעבר לשאלה דתית כלשונה; זוהי שאלה קיומית שלנו כעם, אם אנחנו נשכיל להמשיך להתקיים כעם לדורי דורות.

כל עוד יימשך המשטר הזה, שעניינו ליצור כאן עם חדש, עם אחר, עם זר שאין לו קשר ועניין עם מהותו ועם מקורו, אנחנו ניאבק נגד הממשלה הזאת, עד שבעזרת השם נצליח.

אבל אני סבור שלא זה היום. לא היום הזה, כשכל עם ישראל נמצא במצב מיוחד וקשה נגד כל אומות העולם, נגד האומות המאוחדות. שוב עומד העם הבודד הזה, עם לבדד ישכון, שוב זה מוכיח את עצמו, כיצד נוכל להמשיך ולהתקיים במצב כזה כאשר אנחנו כגדי בין הזאבים, לפי המשל?

לכן היום עלינו להתלכד כולנו. מה טעם יהיה – אני שואל את חברי מהליכוד – להגיש היום הצעת אי-אמון, שתיפול בוודאי ברוב גדול? כאשר ממשלת ישראל נאבקת את המאבק המדיני היא זקוקה לכל העם, היא צריכה לדבר גם בשם הליכוד, היא צריכה גם את המנדט שלכם כאשר היא מופיעה בין העמים.

אני מקווה מאוד שנתגבר גם על הדבר הזה. יש לנו הבטחה של "רבים ביד מעטים", של "גיבורים ביד חלשים", אבל אנחנו צריכים להיות די צדיקים שזה יהיה גם "רשעים ביד צדיקים".

אני קורא לחברי מן הליכוד לבטל את הצבעת האי-אמון היום הזה. הרי אתם בטוחים שהממשלה הזאת תיתן לכם עוד הרבה הזדמנויות להצבעות אי-אמון. אני מקווה שלי לא ייתנו הזדמנויות רבות. אני מקווה שהממשלה הזאת בעצמה תשכיל ותבין שהיא חייבת להמשיך את מסורת האבות בידינו עד לסוף הדורות. אבל אם כן יהיו הזדמנויות, יחד נעשה זאת ונשתדל להוריד את הממשלה הזאת; אבל לא היום.

לכן אנחנו כיום הזה לא נשתתף בהצבעה. אנחנו מקווים מאוד שכפי שהיו לנו נסים בימים ההם יהיו לנו נסים גם בזמן הזה. בלי נסים, בלי יד ה', לא נצליח, חס ושלום. ולה' הישועה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת אברהם רביץ.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק לפיצוי נפגעי עירוי דם (נגיף האיידס), התשנ"ג–1992, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם על-ידי ארגוני המחבלים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון. אני מזמינה את חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ממשלת רבין החליטה בשבוע שעבר על גירושם של כ- 400 פעילי תנועת הטרור "חמאס".

אומנם שרים בממשלה שהצביעו בעד החלטה זאת נראים כעת נבוכים, חוטפים בליסטראות של ביקורת מצאן מרעיתם, הם מסבירים, הם מגמגמים, הם נבוכים, הם נראים כמתחרטים.

וכאן בדיוק טמונה הבעיה ומכאן תיגזר ההצלחה של הצעד הזה או כישלוננו, שהרי אין במלחמה בטרור יכולת הכרעה בצעד אחד, ויהיה חריף כפי שיהיה. במלחמה בטרור יש להתמיד, לפעול ברציפות ובנקיטת יוזמה מתמדת, כמו גם בשילוב שיטות פעולה שונות.

גירושם של 400 פעילי ה"חמאס" לא יפסיק את הטרור, אלא אם בעקבותיו תבואנה ברצף פעולות נוספות, כמו: גירושם של פעילי טרור מארגונים אחרים, ובראשם מארגון ה"פתח", שביצע את רוב פעולות הטרור נגדנו לאחרונה; שינוי משמעותי בפקודות הפתיחה באש, כדי שחיילי צה"ל יוכלו למלא את משימותיהם וכן להגן על חייהם, ולא להשאירם בשטח כמטרות נייחות וניידות לאבנים, לבקבוקי תבערה וליריות מכלי נשק; החלת פסקי-דין מוות על מחבלים רוצחים ועוד כיוצא באלה. אם לא ייעשו דברים אלה, ישוב הטרור לערינו ולרחובותינו, ואז יגידו דוברי מחנה התבוסנים, שהנה אפילו גירוש מסיבי לא הפסיק את הטרור.

אולי שרי מרצ לא יודעים את האמת הזאת, אבל אני רוצה להאמין שראש הממשלה רבין יודע שאין "זבנג וגמרנו", וצריך להמשיך בדרך החדשה-הישנה הזאת, שנגלתה בליל 17-18 בחודש זה.

ראש הממשלה רבין אימץ בפעם הזאת שיטת פעולה שננקטה בעבר, ולא רק על-ידי ישראל, והוכיחה את עצמה. הנה, במרד הערבי של 1936-1939 הגלתה הממשלה הבריטית את כל חברי הוועד הערבי העליון לא"י סיישל באוקיינוס ההודי. ובריטניה היא דמוקרטית, היא שאבה את כוחה כאן ממנדט בין-לאומי. זה לא הפריע להם להגלות אנשים נשואי פנים, בהם כוהני דת ומנהיגים, אל אי נידח, בלי שירותי דת, בלי יכולת לביקורי משפחה, בלי סביבה אוהדת.

מה שהיה מותר לבריטניה היה מותר גם לישראל, והיא עשתה זאת במשך שנים כאחד האמצעים למלחמה בטרור בתוך מכלול של אמצעים נוספים.

אומנם, היו מי שפגמו באמצעי הגירוש. הראשון היה משה דיין, זיכרוננו לברכה, שלאחר גירוש רבים פסק כי הגירוש איננו נצחי והחל בהחזרת מגורשים. השני היה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, שיזם חקיקה שמאפשרת למגורשים לערער הן לוועדה, על-יד אלוף הפיקוד, והן לבג"ץ. ואף-על-פי-כן נשאר נשק הגירוש אמצעי אפקטיבי ומרתיע ביותר.

לא אבקר מעל במה זאת ובעת הזאת את הטעויות והשגיאות שנעשו במבצע הגירוש מבחינת השיטה, המהירות הנדרשת בעת פיזור המגורשים, סודיות המבצע ועוד. כאשר מנסרים – ניתנים שבבים. נקווה שהם יתוקנו במבצעים הבאים, שרק יבואו.

הדביקו למבצע הזה את התואר "טרנספר". אלה בורות ורשעות של האומרים כך. אומנם, תנועת העבודה לדורותיה, ממפא"י ההיסטורית ועד למפלגת העבודה, עשתה טרנספרים בכפייה, שהם גירוש. עשה כך בן-גוריון בתש"ח, עשו כך אשכול, דיין ורבין בששת-הימים. כאשר הממשלה בראשות העבודה שבה ועושה גירוש, טבעי הדבר שזה יעורר זיכרונות של טרנספרים בעבר, שיצאו מתחת ידה של אותה מפלגה.

הטרנספר שתנועתי דוגלת בו איננו גירוש ואיננו בכפייה. הטרנספר שאנחנו מדברים בו הוא אנושי, הומני וצודק. הוא בא להפסיק את המלחמות ושפיכות הדמים, והוא – ורק הוא – יביא את השלום.

גירושם של אנשי טרור איננו טרנספר כי אם גירוש, זמני או נצחי, ואין בו פתרון למאבק של שני העמים על ארץ-ישראל. תכליתו של הגירוש לדכא את הטרור ולהפחית את האלימות שגברה. בשל כך יש להמשיך לגרש ולהרתיע את כל הראויים לכך. אבל לא יהיה זה ניחוש פרוץ מצדי אם אגיד שממשלת רבין חשבה, כי גירוש אנשי ה"חמאס" יעלה את כוחו של אש"ף, הפרטנר לשיחות וושינגטון. ולכן, הממשלה הזאת לא תמשיך בפעולות כאלה, ולכן צריך להביע לה אי-אמון.

דומני ששרים רבים בממשלה מתחרטים על כך שתמכו בהחלטת הגירוש. יש מי שאומר כי הוא לא היה כאן באותה עת, יש מי שאומר שלא ידע את ההיקף, יש מי שאומר שהוא נכנע להשפעת הרחוב. עם שרים כאלה ובממשלה כזאת קשה לתאר החלטות אמיצות נוספות, כמו זאת של גירוש ה-400.

זוהי ממשלה מבולבלת, ממשלה שאכזבה בכל התחומים. האבטלה גוברת, העלייה קטנה, החינוך בצרות, מספר השרים וסגניהם גואה, השותפים סוחטים, המשא-ומתן המדיני תקוע חרף כל הוויתורים והנסיגות, אין ביטחון אישי לאזרחים.

אבל אני אופטימי. אני בטוח שבסופו של דבר תקבלו ותאמצו את הצעותינו בתחום הביטחון ובתחום המדיני. חבל רק שנצטרך לשלם על כך שכר לימוד כבד בדמים תרתי משמע. אתם תיווכחו שאין עם מי לדבר שלום, שהערבים רוצים את כל ארץ-ישראל לעצמם, שגויי העולם אינם דואגים לקיומנו ולהישרדותנו, שעלינו לעשות את המלאכה בעצמנו, שאת הטרור יש להדביר, שאת הארץ צריך ליישב, שחייבת לבוא היפרדות העמים. אגב, את כל זה למדתי בתנועת העבודה.

כדי שלא נשלם ביוקר – הממשלה הזאת צריכה לעבור מן העולם ונביע בה אי-אמון. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת זאבי. אני מזמינה את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אחריו – את חבר הכנסת נסים זוילי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בבית הזה ובתוך העם וגם בציבור הערבי כולו היה גינוי טוטלי לרצח האחרון וגם למקרי רצח אחרים. ההתנגדות לכל מעשה רצח והרג בשני העמים צריכה לאחד את כולנו.

אבל, הגירוש ההמוני של מאות פלשתינים, אשר בא כדי לספק את הקיצונים מהימין, זו בשורה שחורה, גרועה, שאיננה משיגה שום מטרה. זו היתה החלטה אומללה, קשה, בלתי נבונה.

גורשו 418 פלשתינים, רופאים, עורכי-דין, מורים, מרצים, סוחרים ואנשי ציבור.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אין נציג ממשלה בדיון הזה?

היו"ר א' סלמוביץ:

כפי הנראה לא.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה זלזול. נפסיק את הדיון.

אביגדור קהלני (העבודה):

יש פה פוטנציאל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מצטרף לדברים של חבר הכנסת הירשזון. אני חושב שהממשלה צריכה להיות מיוצגת. זו הצעת אי-אמון של הסיעה השנייה בגודלה. אני חושב שהשרים חייבים להיות.

היו"ר א' סלמוביץ:

הממשלה לא חייבת להיות מיוצגת.

רון נחמן (הליכוד):

מה זה "לא חייבת"?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא חייבת על-פי התקנון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו יכולים להביע את מחאתנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

בהחלט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מביע את המחאה על כך שאין שום שר באולם.

עקירת מאות פלשתינים מבתיהם, ממשפחותיהם וממולדתם היא צעד אכזרי, אשר אפילו ממשלת הליכוד לא העזה לעשות. היום, ממשלה כזאת של מר יצחק שמיר, סליחה רבין – –

קריאה:

עוד מעט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – ובהשתתפות שרים מהעבודה, מרצ וש"ס נוקטת צעד חמור ביותר, אשר פוגע במערכת היחסים בין שני העמים, פוגע קודם כול בפלשתינים, מעיב על תהליך השלום ומביא להפסקתו. אפילו ממשלת שמיר, עם כל הביקורת שהיתה לנו עליה, לא העזה לעשות צעד כזה שיביא להפסקת תהליך השלום.

הממשלה בראשות רבין גורמת לכך שהיום תהליך השלום נפסק וקיימת סכנה גדולה לגבי המשכו. על כן, הגינוי שלנו לצעד הבלתי נבון והנחפז, אשר, כפי שהתפרסם, נעשה על-ידי הממשלה במרמה, השרים שוכנעו במרמה כדי להצביע בעד הצעד הזה, שתוצאותיו הוות-אסון לשני העמים.

הבעיה איננה "חמאס", הבעיה איננה הליכוד והעבודה ואיננה אש"ף וש"ס. הבעיה היא שני העמים, הישראלי והפלשתיני. אני אומר את הדברים הללו כאיש שמאמין שיש צורך להגיע להסדר של שלום בין שני העמים, שלום שיביא קץ לשפיכות הדמים.

אני אישית מרגיש נפגע. כאזרחים רבים במדינה הזאת ובאזור הזה, אני מרגיש שאנחנו הפסדנו, כיוון שננקטה מדיניות בלתי נבונה על-ידי ממשלת רבין, בתקופה שבה קיוונו כולנו שתחול התקדמות בתהליך השלום.

אני לא יודע אם הצעד הזה לא יגביר את המתיחות. אנחנו כבר עדים לכך, שאכן היו סימנים להגברת המתיחות, וכתוצאה מכך נהרגו רבים ונפצעו מאות תושבים ברחבי השטחים.

אני חושב שהצעד הזה לא יביא לרגיעה, לא יחזק את המתונים, וכל הדיבורים על כך שאקט של גירוש יחזק כאילו את הזרם המרכזי המתון באש"ף הם עורבא פרח. זה לא נכון. אלה דברים לא נכונים. הדבר הזה רק יחליש את ההתמתנות, יגביר את ההסלמה ויגביר את הקיצוניות ברחוב הפלשתיני ובעולם הערבי כולו. וזאת בתקופה שבה כולנו מודעים לכך, שהעולם הערבי כולו, העם הפלשתיני, ואש"ף בראשו, מושיטים יד לשלום ואומרים: אנחנו מוכנים להגיע להסדר של שלום עם מדינת ישראל, אנחנו מכירים בישראל כעובדה קיימת, אנחנו מוכנים לקבל את העם היהודי כאן אתנו, כדי שנחיה בשלום.

הצעד הזה – כאשר העם היהודי סבל מגירוש בעבר – אשר כל העולם התנגד לו, גירוש כזה צריך להזעיק את כולנו, יהודים וערבים. ואני מתפלא על אותם חברי כנסת ואותם שרים שמנסים להגן על צעד מטופש כזה, שלא יועיל לשום צד, גם לא יועיל למדינת ישראל.

ממשלת לבנון החליטה היום להחזיר את המגורשים למולדתם. אכן צבא לבנון פעל בכיוון הזה. צד"ל וצה"ל פעלו בכיוון ההפוך, כדי למנוע מהם להתקרב לרצועת הביטחון. שניים נפצעו, אחד מהם קשה, במרגמות של צד"ל. זאת התחלה של מעשים איומים שעלולים לקרות בימים הקרובים. מה יקרה אם תהיה התנגשות בין "חיזב-אללה" לבין צד"ל או צה"ל? מה יקרה אם תהיה התנגשות בין ארגונים לבנוניים אחרים לבין צה"ל וצד"ל? מה יקרה עם אותם אנשים, שלא נגעו ברובה, שלא נגעו בנשק, שנשלחו כמגורשים והם נמצאים בחיץ הזה, במקום הזה, שהוא מקום הפקר, בין שני המחנות? מי האחראי לכך?

הרי ממשלת ישראל, שגירשה אותם, היא שנושאת באחריות. היא נושאת באחריות הבין-לאומית, היא נושאת באחריות במישור האנושי. היא מפקירה אותם אנשים שהיא צריכה לשאת באחריות כלפיהם.

החלטת מועצת הביטחון היתה ברורה. הרי תמיד אמרנו, אמרו כולם בבית הזה ובעם, שצריך להתייחס בכבוד להחלטות האו"ם. היתה החלטה 799 של האומות המאוחדות, מ-18 בדצמבר, אשר התקבלה פה-אחד. בהחלטה זו החליטו האומות המאוחדות לקרוא לממשלת ישראל להחזיר את המגורשים. אני רוצה לשאול את ממשלת ישראל, שאיננה יושבת כאן, ולפחות את נציגי הקואליציה היושבים כאן: האם אתם חלק מהאומות המאוחדות? האם מדינת ישראל מחויבת למגילת האו"ם? האם ממשלת ישראל מחויבת לכבד את ההחלטות שהתקבלו פה-אחד על-ידי מעצמות העולם ועל-ידי האומות המאוחדות? או שאתם רוצים להתכחש גם להחלטות האו"ם?

אני חושב שאתם לא רק סיבכתם את הממשלה ואת העם, אלא גם סיבכתם את מערכת המשפט במדינה, בהחלטה בלתי נבונה. אפילו לא נהגתם בחוכמה בצעד הזה, שבו הכנסתם את מערכת המשפט כולה למלכוד. מערכת המשפט עדיין נמצאת במלכוד הזה, ושבעת השופטים העליונים לא יודעים מה להחליט וכיצד לנהוג.

על כן, אני קורא לממשלה לחזור בה מההחלטה האומללה הזאת. ואתם, חברי הכנסת מהעבודה, ממרצ ומש"ס, צריכים ללחוץ בכיוון הזה, כדי שיתבצעו שני אקטים מהירים ומיידיים: הראשון – להתיר למגורשים לחזור לבתיהם, למולדתם, לתוך ארצם ולחיק משפחותיהם; השני – לקרוא לממשלה שלא להמשיך לנהוג כבת יענה, לראות את האמת ולדבר אמת, לשאת ולתת ישירות עם אש"ף כנציג לגיטימי ויחיד של העם הפלשטיני. זאת תהיה החלטה נבונה, שבגללה, אם הממשלה תעשה צעד כזה, ייכנס האזור כולו לעידן אחר, עידן של שלום, של קץ לשפיכות הדמים, של הבנה ודו-קיום בין שני העמים. אני מאמין שהרוב המסיבי של העם בישראל, הרוב המסיבי בבית הזה והרוב המסיבי של העם הפלשטיני רוצים בהשגת שלום צודק.

אני חושב שאם אכן יהיה סקר אמיתי, שיבחן מי מוכן לשלום במדינת ישראל תמורת ויתורים אמיתיים, אבל שלום אמת – העם ירצה בכך. אבל, לצערי הרב, הממשלה הזאת לא נוהגת בחוכמה, לא מובילה את העם לשלום, ואפילו מביאה להפסקת תהליך השלום.

אנחנו, ביום הזה, גברתי היושבת-ראש, החלטנו להימנע, כיוון שלא רצינו לתת פרס לסירוב של הליכוד ומולדת. אני אומר בכנות, לא רצינו לתת לכם פרס, כי אתם גם כן מתנגדים לתהליך השלום, בגלל עמדות נוקשות שאתם נוקטים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ממשלת הליכוד עשתה שלום עם מצרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת לסיים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איך אנחנו מתנגדים לשלום? ממשלת הליכוד עשתה שלום עם מצרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתם מתנגדים להסכם שלום אמיתי עם הפלשתינים. אתם רוצים בסיפוח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

רק אתנו יהיה שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתם רוצים בסיפוח. אתם רוצים לספח את השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת-עזה, ולכן יש לכם בעיה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, רק עם ממשלה שהליכוד בראשה יהיה שלום.

אביגדור קהלני (העבודה):

חבר הכנסת דראושה, למה אתה לא יכול לגנות לפחות את הרצון של "חמאס" לזרוק את היהודים? לאחר כל מה שהתייחס אליו היום ראש הממשלה, לפחות תביע איזה גינוי. תגיד שאתה לא מסכים לדבר הזה – אם אתה לא רוצה לקבל אותם חזרה לכאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת המכובד, אם אתה לא יודע את עמדותי בנושא הזה עד היום – אז יש בעיה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רוצה שתאמר זאת מעל הבמה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אמרתי את הדברים אלה ואחת פעמים בכל מקום. אני אומר אותם גם בתוך הרחוב הערבי. אתמול אמרתי את הדברים בשפרעם. אבל רק העניין של גינוי אינו מספק אותנו, כולנו. לעמוד ולגנות – כל אחד יכול לעשות זאת. אנחנו צריכים לחפש את השורשים האמיתיים של הבעיה. יש עם פלשתיני, תדברו אתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תדברו אתו. יש זרם מרכזי באש"ף בראשות יאסר ערפאת; ידו מושטת לשלום. היום אמר ראש הממשלה דברים יפים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מסיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה שלוש דקות אחרי הזמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא דיבר על הרצון להגיע לשלום ועל הבאת קץ לשפיכות הדמים. אבל הוא עושה ההיפך. מעשית, הוא לא מושיט יד לשלום. הוא לא מושיט יד לשלום. הוא מגרש, הוא מפסיק את תהליך השלום.

אביגדור קהלני (העבודה):

ה"חמאס" מתנגד לשלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתם צריכים "לעבוד" עליו, לשכנע אותו לשנות כיוון.

אביגדור קהלני (העבודה):

הוא לקח אותם ושם אותם בצד, כי ה"חמאס" מתנגד לשלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תעשה שלום עם הזרם המתון, שהוא היום הכוח המרכזי בעם הפלשתיני המוכן לשלום. אני אומר לך, כמי שחזר מתוניס וגם כמי שמכיר את העם בשטחים, שהרוב המסיבי הוא בעד תהליך השלום. ואם יגיעו להסכם שלום אתם, יכבדו אותו, ימלאו אותו, והם יטפלו בבעיות שלהם, לרבות הקיצוניות בתוך הציבור הפלשתיני, כפי שגם ממשלת ישראל צריכה לטפל בבעיות של הקיצונים הישראלים.

על כן, גברתי היושבת-ראש, היום אנחנו נימנע, ואנחנו נשקול את דרכנו לפי ההתנהגות של הממשלה. אנחנו תקווה שהממשלה תחזור בה מההחלטה האומללה ותקבע מדיניות של שלום אמת, שתקדם את תהליך השלום באזור כולו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. אני מזמינה את חבר הכנסת נסים זוילי, ואחריו – את חבר הכנסת רון נחמן.

נסים זוילי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, העם כולו בישראל עבר תקופה לא קלה. זה נכון שכשמפלגת העבודה חזרה לשלטון היא חרתה בהחלט דבר מרכזי במדיניותה, והוא – לקדם את התהליך המדיני. וגם נכון שכתוצאה מהמדיניות הזאת היתה ציפייה, אם כי לא שלמה, שיקרו גם תהליכים בקרב העם הפלשתיני שיאפשרו לתהליך זה להתקדם בדרך מסודרת, בקצב מהיר יותר מאשר זה קרה הלכה למעשה.

אני מוכרח להגיד, שקצת מפתיעה הצעת האי-אמון של הליכוד דווקא בנושא הזה, ודווקא כאשר העם נמצא במבוכה כל כך קשה. כולנו יודעים מה זה סבל מטרור. אני יכול לעמוד פה דקות ארוכות, דקה אחרי דקה, ולצטט דברים של שרי ביטחון מהליכוד, שהסבירו לעם כולו: אי-אפשר לחסל את הטרור – כך הם אמרו – זה לא ניתן כלל. ומולם שרי ביטחון אחרים, שאמרו: תנו לנו רק שבועיים ואנחנו מחסלים את האינתיפאדה. וכל אחד מאתנו יודע, שאין דרך כוחנית או צבאית אפקטיבית לחיסול הטרור. כולם יודעים את זה. כולם יודעים את זה בתוך תוכם. כל אחד מאתנו יודע את זה, בכל התפקידים שהוא מילא. המלחמה בטרור היא מלחמה קשה, לפעמים עולה בדמים רבים מאוד. משקיעים בה מאמצים אדירים כדי להבטיח את שלום התושבים במדינת ישראל ובשטחים מעבר ל"קו הירוק". כל אלה תהליכים שאנו ממשיכים ללמוד ולחיות אתם.

כשהימין במדינת ישראל מציע אי-אמון לממשלה, למה הוא מתכוון? האם הוא מתכוון, למשל, כפי ששמעתי מחלק מהדוברים, שאומרים: רבותי היקרים, יש פעולות טרור, הפועל היוצא הראשון שצריך להיות הוא – להפסיק את התהליך המדיני; לא מדברים עם מי שרוצח ילדים ונשים? וזה נכון שלא צריך לדבר ישירות. מפסיקים את התהליכים המדיניים כל זמן שיש טרור, זאת היא תביעה שאין לה שום בסיס, כאשר רוצים באמת לקדם את התהליך המדיני.

אני מוכרח להגיד, שאני לא מקנא בממשלה, בממשלת העבודה, מרצ ו"ס, שקיבלה את ההחלטה לגרש 400 ועוד כמה אנשי "חמאס". אני לא הייתי רוצה להיות במקום מישהו מהשרים משום שאני יודע, שהמעשה הזה נוגד בצורה מוחלטת את התפיסה הבסיסית של כל אחד מהשרים שישבו שם.

אך לבוא, כמו חבר הכנסת דראושה, ובביטחון מוחלט לומר: חברות וחברים, זה מהלך שהורס את השלום, זה תהליך שבעצם לא מוביל לשום מקום? אני רוצה להבהיר לך, חבר הכנסת דראושה, שני דברים: ה"חמאס", האסלאם הקיצוני, אתה יודע טוב ממני, שזאת תנועה המסכנת לא רק את היהודים. תראה מה קורה בתוניס, תראה מה קורה באלג'יריה, תראה מה קרה באירן, תראה מה

קורה בעירק, תראה מה קורה בירדן, תראה מה קורה במצרים, תראה מה קורה בארצות המוסלמיות בחבר העמים. הממשלות שם נלחמות מלחמת חורמה באסלאם הקיצוני. ומי שמנסה להציג את המלחמה שלנו ב"חמאס" כמלחמה רק של מדינת ישראל, רק כדי לשמור על חיי האזרחים שלנו – ואנחנו עושים את זה ונעשה את זה – טועה.

איש מאתנו לא העריך שבארגון האומות המאוחדות ימחאו לנו כפיים. ידענו שיגנו את ישראל על המעשה הזה, כך אני מעריך. אני מקווה לפחות שממשלת ישראל הביאה בחשבון את כל המרכיבים ואת כל התוצאות האפשריות של ההחלטה שהיא לקחה על עצמה. אני רוצה לומר, שארגון האומות המאוחדות גינה, וזה היה גינוי צפוי לחלוטין. אבל גם הם התעלמו מהבעיה הבסיסית. גם הם לא היו מוכנים, על-יד הגינוי הזה לבוא ולנקוט מדיניות כלל-עולמית מקובלת של מלחמה אמיתית באסלאם הקיצוני. וזה לא יעזור לאיש מאתנו. מישהו חושב, שבאמת העולם כולו יחיה בשלום ואנחנו ניתן לחלק מהמטורפים האלה להמשיך להנהיג בכיוון המסכן את השלום בעולם, ואמרתי – לא רק במדינת ישראל, בהרבה מדינות אחרות? אבל האו"ם, לרבות ארצות-הברית, לרבות מדינות נאורות אחרות בעולם, האו"ם בחר להחריש. לגנות את מדינת ישראל, אמרתי – זה היה צפוי, אבל על-יד זה מלה על הטרור, מלה על הסכנה האמתית המאיימת על שלום העולם. שום מלה לא נאמרה. ואתה עובר בעצם, בסופו של דבר, ואתה יוזם מהלכים שהתוצאות שלהם מבחינתנו הן חד-משמעיות.

חברים, אסור שהימין או צד אחר של המפה הפוליטית ירפו את ידיה של הממשלה הזאת במלחמה שלה בטרור. אני מנסה להבין, מה השמחה הזאת לכם? על מה אתם כל כך שמחים שגירשנו 400 פלשתינים? על מה השמחה? על זה שאילצנו ממשלה, כדי להתמודד מול הטרור, להגיע למסקנה הזאת ולמעשה הזה? חברי מהליכוד ומהמפלגות האחרות, שמחאו כפיים להחלטה, אתם יודעים מה? – החלטה כזאת, אני הייתי מוותר עליה, אילו יכולנו ואילו הגענו למסקנה שיש דרכים אחרות משמעותיות יותר להילחם בטרור.

משפט אחרון, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר: אני בין אלה שמתפללים, שהעם הפלשתיני יבין שהתהליך המדיני נמצא, נכון, בחלקו בידיה של הממשלה הזאת, אבל חלקו המרבי בידי הווא, וההנהגה הפלשתינית צריכה לדעת, שהיא צריכה לקבל החלטות אמיצות נגד הקיצונים הנמצאים בתוכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היא קיבלה.

נסים זוילי (העבודה):

לא, לא, חבר הכנסת דראושה, היא לא קיבלה החלטות אמיצות. אני רק רוצה להזכיר לך: אבות אבותיהם שגו אותן שגיאות פוליטיות בדיוק. הם ביקשו את הכול, ובסופו של דבר הם נשארו בלי כלום. הם השאירו את העם שלהם במחנות פליטים, הם השאירו את העם הזה ללא זהות, הם השאירו את העם הזה ללא ארץ.

מה שמציעה הממשלה הזאת, זו תחילה של תהליך, וכדאי שידעו, שבתהליכים מדיניים אין קיצורי דרך, ויש סכנה שהפלשתינים יבזבזו פעם נוספת הזדמנות פז לקדם את התהליך המדיני. והדרך שבה הם הולכים היום, מפחד הקיצונים, היא בעצם דרך ללא מוצא מבחינתם.

אנחנו נמשיך לעשות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הרי ב-15 בנובמבר 1988 אש"ף הכיר בזכות הקיום של מדינת ישראל, קיבל את ההחלטות 242 ו-338, כפי שאתה וכל חבריך תבעתם. עכשיו הממשלה צריכה להחליט.

נסים זילי (העבודה):

אני רוצה להזכיר לך, שמנחם בגין המנוח כבר נתן ב-1978 אותה הכרה, הוא הכיר בקיומו של העם הפלשתיני ובזכויותיו הלגיטימיות של העם הפלשתיני ובהחלטות 242 ו-338. זה לא חידוש.

מאז עלתה הממשלה לשלטון נעשו מהלכים מספר. הימין מאשים את הממשלה שעשינו ג'סטות, שעשינו מחוות, שאין בעקבותיהן שום שינוי, למשל – שינוי חוק המפגשים. אני מביא דוגמה אחת. למשל, מגעים אינטנסיביים יותר במגמה אמיתית לקדם את התהליך המדיני. אבל, חבל להגיע לחילופי האשמות.

השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:

הפסקת הבנייה בשטחים זו החלטה מדינית.

נסים זילי (העבודה):

אני רוצה להציע ולבקש מחברי הכנסת הערבים שיושבים בינינו: קחו על עצמכם את המשימה הזאת, תנסו להסביר לפלשתינים בשטחים, שיש היום הזדמנות לקדם את התהליך. לא יכניעו את ישראל בדרכי טרור, לא יביאו לשינוי המנדט שיש לממשלה הזאת לעשות, ובסופו של דבר, שני העמים באמת רוצים שלום ואני מקווה שההנהגות יובילו לשלום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זוילי. אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן, ואחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כל פעם אני "משתגע", אני מדבר כאן לטלוויזיה ואני רואה שבשעה כזאת אין טלוויזיה. אני רוצה לשאול אותך, גברתי היושבת-ראש – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מדבר לטלוויזיה?

רון נחמן (הליכוד):

אני חשבתי שאני מדבר לאומה. כך אני צריך לדבר עם חבר הכנסת דראושה. מה אני יכול לעשות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא שם את העניבה הכי יפה היום, וזה לא עוזר.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, תיכף אני מגיע אליך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת רון נחמן, הגירוש – – –

רון נחמן (הליכוד):

הרי אתה יודע שאני מתנגד לגירושים, חבר הכנסת דראושה, כי אם היום אני אתמוך בגירושים של ערבים, הרי אתה תתמוך בגירושים של היהודים. אני גר באותו אזור. נכון? כשירצו לעשות לי טרנספר תתנגד כמו שאתה מתנגד היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מתנגד לכל העיקרון של טרנספר.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מדוע מתקיים כאן היום הדיון בהצעת האי-אמון בממשלה, האם בגלל הגירוש? – לא ולא. הדיון מתקיים בהצעת אי-אמון בממשלה כיוון שהממשלה פשטה את הרגל. בכל תחום היא כישלון. בכלכלה – סדר עדיפויות חדש. איזה סדר עדיפויות חדש? שמענו רק בשבוע שעבר, בדיון על התעשייה הצבאית ובממשלת ישראל. בחברה – קיפאון. בביטחון האישי – תצאו לרחוב. הרי הבטחתם לציבור לפני הבחירות שרק אם תעלו לשלטון ימות המשיח יגיעו. האומנם הגיעו ימות המשיח?

מה מצב האבטלה? האם המצב הוטב או הורע? מה מצב העוני? האם הוטב או הורע? מה מצב הביטחון האישי? האם הוטב או הורע? כדי לקבל תמונת מצב, אני ממליץ לראש הממשלה: צא לרחוב, שמע מה אומרים הבוחרים שבחרו בך רק לפני כמה חודשים.

מה קרה השבוע? מדוע נאלץ ראש הממשלה להסביר את החלטות הממשלה? אומר לכם מדוע: כי המדיניות של הממשלה הזאת, המונחית על-ידי מרצ ועל-ידי הערבים – דראושה, חד"ש והסיעות האחרות – היא הבסיס להגברת האלימות והטרור, והיא שמרחיקה את השלום.

מדוע הליכוד כמעט שלא ביצע גירושים? מדוע?

אביגדור קהלני (העבודה):

לא היה להם אומץ.

אברהם בורג (העבודה):

לא היה את מי.

רון נחמן (הליכוד):

נכון. אגיד לכם מדוע. מכיוון שבתקופה שקדמה לבחירות ירדה רמת האלימות בשטח. אני אומר כמי שגר שם, לא מהעיתונים – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

היא עלתה בבת-ים וביפו.

רון נחמן (הליכוד):

היא ירדה כי המדיניות היתה ברורה: מלחמת חורמה בטרור. אבל מדיניות ותרנית, שנותנת להם להבין שבכוח ישיגו הכול – מביאה אחר כך את הצורך באמצעים דרסטיים יותר, של גירוש המוניים.

נכון, אני תמכתי בגירוש האלה. אמרתי זאת קודם לחבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אתמוך בגירוש שלך מאריאל לנס-ציונה.

רון נחמן (הליכוד):

אתה תתמוך היום פה בגירוש ואחר כך תתמוך בגירוש שלי. אני לא באתי מרוסיה לפני שבוע. אני דור רביעי בארץ, ידידי חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא מקנה לך זכות – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, תפסיק את הדו-שיח הזה.

רון נחמן (הליכוד):

אני כיליד הארץ יכול לומר לך, היה לי ויכוח עם ג'ונתן כותאב, שאמר לי: אותך אנחנו מקבלים כאן בארץ, אתה בסדר, אתה פלשתיני אותנטי. אני יהודי פלשתיני אותנטי. אבל את החדשים – מה פתאום? שיחזרו לרוסיה.

אני שואל אותך לגבי העניין של הטרנספר הקטן הזה של 415 איש, אתה תומך בזה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

גירושין.

רון נחמן (הליכוד):

גירושין או טרנספרון? – גירושין. גירוש קטן.

תופיק זיאד (חד"ש):

אתה שואל ברצינות?

רון נחמן (הליכוד):

אני שואל ברצינות, חבר הכנסת תופיק זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

אין לך – – –

דליה איציק (העבודה):

הוא מתכוון שאתה לא בעל רמה.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש שתהיה קצת אינטגרטיבי, חבר הכנסת זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

כל המוסיף גורע.

רון נחמן (הליכוד):

מדוע החליטה הממשלה על גירוש ה"חמאס"? למה לא על גירוש ה"פתח"? רק ה"חמאס" הוא שמבצע את פעילויות הטרור? אולי נצא מירושלים לסיבוב בשטח עם ועדות הכנסת ונראה מי מבצע את פעולות הטרור? 70% ה"פתח". רק את ה"חמאס" צריך לגרש? צריך להוסיף 2,000.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

רק עוד 2,000? הרי יש 2 מיליונים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת.

רון נחמן (הליכוד):

אם מדיניות הליכוד היתה מכשול לשלום, אני רוצה לשאול אותך, מדוע היפוכה איננו מביא שלום אלא אלימות כלפי יהודים וערבים? אולי תסביר לי זאת. אם מדיניות זו של ויתורים, פשרנות וליברליות – איך אמר ראש הממשלה? – היתה צריכה לקרב את אהדת העולם, איך נסביר את החלטת אירופה וארצות-הברית השבוע?

חבר הכנסת אלי דיין, שדיבר כאן מעל הדוכן, מזיל דמעות תנין. מה אתה רוצה מהעולם, חבר הכנסת אלי דיין? הרי 15 שנה השמאל הישראלי דיבר נגד גירושים, לא רצה לאפשר גירושים, מנע גירושים בהליכים משפטיים ואחרים. מה אתה בא ומלין כאן?

ואמנת ז'נבה – אמנת ז'נבה חלה על יהודה ושומרון? ממת? תיקח את חוות דעתם של היועצים המשפטיים של ממשלת ישראל. זה נכון שממשלת ישראל אימצה כללי התנהגות בהתאם לאמנה, האם היא חלה? תשאל את פרופסור יורם דינשטיין.

אם למרות הגירוש יחזרו הערבים, חבר הכנסת תופיק זייד, למשא-ומתן, זה סימן שהגירוש חיובי ותורם לתהליך השלום בכך שהוא מסיר איומים מעל אלה שמשתתפים בתהליך. עובדה שהערבים יסכימו לכך. האם גם אתה מסכים לזה? אם אתה לא תסכים לזה והמשא-ומתן יתפוצץ, כיצד תוכל עוד להאשים את הליכוד שמדיניותו נכשלה? הרי זו אותה מדיניות שנוקטת הממשלה הזאת.

תופיק זייד (חד"ש):

תשאל את הבוחרים הישראלים. הם אמרו שאתם נכשלתם. למה לך לשאול את תופיק זייד?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תופיק זייד, נא לא להפריע.

רון נחמן (הליכוד):

תיכף נגיע לבוחרים.

בצעד שעשית, אדוני ראש הממשלה, חילצת את ממשלתך ממפולת. אבל זה רק באופן זמני. אחרי 200 יום בשלטון רואה כל העם את מחדליכם, את הבטחותיכם ללא כיסוי, את חוסר נאמנותכם להבטחותיכם לבוחר ואת כישלונכם. אי-אפשר לעבוד על כל העם כל הזמן. עבודה בעיניים אי-אפשר להסתיר לאורך זמן. תחושות הציבור הן חוסר ביטחון אישי, חוסר ביטחון כלכלי וחוסר אמון ביכולתכם לשנות עקב מחויבותכם לסדרי עדיפויות מעוותים; קופת-חולים, קיבוצים, קרנות פנסיה קורסות.

הלוואי שתצליחו; אני מאחל מכל הלב. הלוואי שנוכל לומר הלל, אבל חוששני שפעולתכם היא כישלון ולכן דינה של הממשלה ללכת, וללכת כרגע לבחירות מוקדמות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן. אני מזמינה את חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – את חבר הכנסת צחי הנגבי.

סאלח טריף (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, טוב עשה ראש הממשלה שלא התפלמס עם חבר הכנסת אריק שרון ועם טיעוניו החלשים להבעת האי-אמון בממשלה. אולם, איך אפשר להתייחס לתפקודה של הממשלה הזאת בענייני ביטחון, כלכלה וחברה בלי להיזכר באותם ימים, בקיץ האחרון של ממשלת שמיר, שבהם הגיע משבר האמון בשמיר, בשרון ובחבריהם לשיא? הממשלה אז, לפני כמה חודשים, נתפסה כגוף מפורר וחסר אונים. במקום לספק ביטחון ויציבות כלכלית, נחישות, מטרה, דרך – היא סיפקה מריבות פנימיות, שיתוק, שחיתות. זאת היתה ממשלה המורכבת משמיר, שרון, ארנס וחבריהם.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מתכוון בהסתדרות המורים?

סאלח טריף (העבודה):

זאת היתה ממשלה, חבר הכנסת שמאי, שהשאירה ירושה קשה ביותר ליצחק רבין, לממשלתו הנוכחית, כמעט בכל התחומים, ובמיוחד במישור הביטחוני-המדיני.

אריק שרון, שהוא וחבריו הבטיחו למגר את האינתיפאדה, לחסל את הטרור, מה הם עשו? מה עשיתם? במה הצלחתם? הבטחתם שתעשו זאת בתוך ימים וחודשים ספורים, ועברו שנתיים על ממשלתכם ולא הסכנתם לעשות דבר אחד מועיל, לא בקידום השלום ולא במיגור האינתיפאדה. הטרור הזה לא נולד ביום אחד. חבר הכנסת שרון, המומחה הבין-לאומי לבלגאן, מה הוא הצליח לעשות? הגיע עד ביירות במלחמת לבנון, כבש את חצי הלבנון, והאם אין יותר פיגועים מלבנון? אריק שרון היה שר הביטחון ופיקד על מלחמת לבנון, מלחמה שהיתה הרת אסון לישראל מכל הבחינות, גרמה לאובדן גדול של חיי אדם והרסה את כלכלת ישראל ואת תדמיתה הבין-לאומית לכמה שנים טובות. הם באים להטיף לנו מוסר. אנחנו לא יודעים לגרש? אנחנו לא יודעים לבנות? אנחנו לא יודעים מה זה ביטחון?

מה שהשאירו לנו הליכוד והממשלה האחרונה שלו זה עוני, אבטלה קשה, השקעות "שרוניות" בקרוונים שאינם שווים ובמבנים שנאלצים למכור אותם בזול ממש, כמו מכירת סוף העונה, כי אין להם כל דורש.

חברי מסיעת הליכוד, ממשלתכם השאירה לנו מדינה עם ביטחון רופף, טרור מתגבר, ולא הצבעתם על שום זיק של תקווה לפתרון מדיני.

טעיתם, חברי בסיעת הליכוד, שבימים האלה, ימים קשים למדינה הזאת, ובכלל לאזור כולו, לא יכולתם להתעלות, לגלות אחדות ולתת קרדיט לממשלה, שמעזה יותר מכם גם לטפל בטרור מצד אחד, וגם להושיט יד לשלום מצד שני.

אתם, חברי בסיעת הליכוד, צריכים לומר את האמת לעם בדבר אופי הטרור ודרכי הטיפול בו, כי לטרור אין פתרון חד וחלק. אומנם יש לנקוט שיטות פעולה כנגד הטרור, אולם אין מנוס מלהודות גם בשעה קשה זו, שרק פתרון מדיני של הבעיה הפלשתינית ייתן סיכוי למאבק בטרור.

מי שטוען שאמצעים כמו גירוש המוני ועונש מוות יביאו לחיסול כל הטרור, טועה ומטעה. רק שילוב המדיניות של יד קשה נגד הקיצונים והטרוריסטים, מצד אחד, והחשת ההידברות וחיפוש רעיונות חדשים ויצירתיים לקידום תהליך השלום עם הפלשתינים ומדינות ערב, מצד שני – יוכל להביא לתוצאות וליציאה מהסבך הביטחוני שאליו נקלענו.

רבתי חברי הכנסת, אני רוצה לחזק את ידי ראש הממשלה בניסיונותיו למצוא פתרון פוליטי, שהמנהיגות הפלשתינית המתונה והחפצה בשלום תוכל להציגו כהישג. זה הישג שאנחנו צריכים לחתור אליו כדי לשמוט את הקרקע מתחת לרגליהם של הקיצונים, מובילי המאבק נגד ישראל ונגד השלום.

ישראל צריכה להגיע לפתרון ולהסכם עם הפלשתינים, וצריך לעשות את זה מוקדם ככל האפשר. רוב רובה של האוכלוסייה הפלשתינית בשטחים מעוניין בשלום, מעוניין ברגיעה, ואת מנהיגיה המתונים צריך לעודד ולחזק.

רבתי חברי הכנסת, החברה הישראלית היא חברה חזקה, מגובשת ומאופקת יותר מכפי שמשתקף מהצהרות של אחדים מהפוליטיקאים שדיברו כאן.

עם כל האווירה הקשה, ועם כל התסכול של הציבור מהטרור, יש לקוות ולהתפלל כי לא יהיו עוד מעשי רצח וטרור, וכי נשכיל יחד עם העם הפלשתיני להביא לפתרון מדיני ולהסכם של שלום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח טריף. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי – הוא איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסי כץ – גם הוא איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת אסעד אסעד, ואחריו – את חבר הכנסת אביגדור קהלני.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה מר יצחק רבין אמר עם הצגת ממשלתו בפני הכנסת השלוש-עשרה, כי עיני כל אחת ואחד בישראל מופנות אליה, אל הממשלה הזאת, בתפילה ובתקווה גדולה. הוא אמר: רבים בארץ ומחוצה לה מייחלים מהיום לדרך חדשה, לתנופה, לדף חדש בספר ההיסטוריה של מדינת ישראל. כמו-כן אמר, כי ממשלה זו נחושה בדעתה לאמץ כל כוח, להבקיע כל דרך, לעשות את כל הדרוש האפשרי, ומעבר לכך, למען הביטחון הלאומי והאישי, למען השלום ומניעת מלחמה.

רק שישה חודשים עברו. ומה אנחנו מקבלים? לא ביטחון, לא שלום, לא כלכלה בריאה, אבטלה גואה והידרדרות קשה במצב הביטחוני והחברתי במדינת ישראל.

עם הקמת ממשלתך, אדוני ראש הממשלה, קיבלת אינתיפאדה דועכת. כך התבטאו הקצינים הבכירים של צה"ל, כך התבטאו כלי התקשורת, כך סיקרו את המצב בשטחים. במקביל לאינתיפאדה הדועכת והשימוש של צה"ל באמצעים המיוחדים, היה גם תהליך שלום. עם הקמת ממשלתך החדשה, אדוני ראש הממשלה, קיבלת תהליך שלום שהחל במדרד ונמשך אחר כך בוושינגטון וברחבי העולם. אומנם תהליך שהתקדם באטיות, אבל בבטחה; תהליך שנעל גשר מברזל; תהליך שהחלה בו ממשלת הליכוד, שכל כך ביקרתם אותה, אתה וחברך, במשך הזמן.

עם הצגת ממשלתך החדשה אמרת: מרגע זה המושג של תהליך שלום איננו רלבנטי עוד. מהיום לא נדבר על תהליך שלום, אלא על עשיית שלום. ולכן נקלע תהליך השלום עם הצעד של גירוש מסית ה"חמאס", שהפכו מרוצחים, מטרוריסטים, ללוחמי חופש? הם היו אויבי העם הפלשתיני, הם עשו טרור קודם כולל לעם הפלשתיני בתוך השטחים, והם הפכו היום לידידים של אלה מקרב העם הפלשתיני שהתחילו בתהליך השלום. זו תוצאה של המדיניות של הממשלה הנוכחית, שחשבה וקיוותה שעל-ידי מחוות למיניהן היא יכולה להגיע לשלום.

בשבת נפגשתי במקרה עם אישיות בכירה מחוץ-לארץ. שאלתי אותו מה דעתו על מה שקורה אצלנו. הוא אמר לי: ממשלה לא חזקה נוקטת צעדים כאלה, כדי להראות לעולם שהם חזקים. ממשלה חזקה או אנשים חזקים יכולים ללכת בקו ישר ולבצע מדיניות שהם מאמינים בה. התוצאה היא שהממשלה הנוכחית, בגלל חולשתה, והמחוות שכביכול יקדמו את השלום, הביאו רק אסונות והרחיקו את השלום.

עם הקמת הממשלה ותוך כדי הקמתה דיברתם על סדר עדיפויות חדש, בכל התחומים. דיברתם על סדר עדיפויות חדש בתחום הכלכלי, בתחום החברתי, על מלחמה באבטלה. היום אנו עדים לאבטלה גואה, למצב כלכלי מידרדר ולדברים נוספים שקורים. אני מקווה שבמשך הזמן כל אלה יבואו באמת על תיקונם.

דיברתם על ממשלה קומפקטית, ממשלה קטנה. ומה קיבלנו? ממשלה גדולה ושמנה. ובשבועיים האחרונים עוד התבשרנו על הרחבתה. התוצאה של המצב הביטחוני היום היא שלא מרחיבים אותה.

דיברתם על רפואה שלמה. ומה עשינו? הזרמנו כסף לקופת-חולים החולה. במקום להבריא את קופת-חולים, מזרימים כסף לקופת-חולים החולה.

לפני הבחירות, אדוני ראש הממשלה, ובמהלך הקמת הממשלה, אמרת – ואני מצטט – שיהיה זה נכון להודות, שבמשך שנים שגינו בהתייחסותנו לאזרחים הערבים והדרוזים. היום, כמעט 45 שנים אחרי הקמת המדינה, יש פערים לא קטנים בין היישוב היהודי לבין היישוב הערבי בתחומים רבים, ואני מדבר על תחומים רבים מתחומי החיים: בתחום התשתית, הבנייה הציבורית, החינוך, התעסוקה וכמובן, יודעים מה מצב האבטלה במגזר הערבי והדרוזי. רק שישה חודשים עברו, ומה אנחנו רואים בממשלה שנתמכת על-ידי כל חברי הכנסת הערבים? מגישים תקציב מדינה בספטמבר, וכל הסעיפים שנוגעים למגזר הערבי נעלמים. זאת אף שהממשלה הזאת נתמכת על-ידי חברי הכנסת ממד"ע ומחד"ש.

יעקב שמאי (הליכוד):

סאלח טריף, אתה שומע?

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אזרחי ישראל קיוו והתפללו, כפי שראש הממשלה אמר, שהממשלה הזאת תביא את השלום והביטחון, תבריא את הכלכלה ותקטין את האבטלה, אבל אזרחי ישראל, רק שישה חודשים אחרי זה, התעוררו מן האשליה והתברר: אין שלום, אין ביטחון, ולכן אני מצביע אי-אמון בממשלה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת אסעד אסעד. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו – את חבר הכנסת אביגדור קהלני, אחרון הדוברים.

יוסי כץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני מודה לך. חברי הכנסת, אני מתפלא על סיעת הליכוד, שבשעה כזאת עמדה על קיום הדיון בהצעת האי-אמון. יש רגעים שבהם צריך לגלות אחדות, וכשיש לחץ בין-לאומי מבחוץ, אי-אפשר להבין את העמדה של סיעת הליכוד. הצטערתי שכאשר פניתי בסוף השבוע וביקשתי להסיר את ההצעה, קיבלתי תשובה שלילית. אנחנו רואים גם את מידת ההתעניינות, שמביאה לידי ביטוי את ההתייחסות של הכנסת בשעה כזאת לדיון במליאה, בשעה שמתרחשים דברים הרחק ממשכן הכנסת.

הליכוד מתנהג באופוזיציה בצביעות, הפוך מאשר היתה עמדתו כאשר הוא היה בממשלה. צריך להעריך את סיעות צומת והמפד"ל, שהבינו את המצב וביטלו את הצעות האי-אמון. אני יכול לומר לכם, שמנחם בגין המנוח לא היה נוהג כך. הוא אמר שאופוזיציה תפקידה להיאבק בממשלה עד החלפתה, אבל יש רגעים שצריך להפגין בהם אחדות.

אני לא "מת", כפי שאומרים, על הגירוש, אבל הגירוש הוא כמעט תנאי הכרחי להמשך תהליך השלום, והאלטרנטיבה גרועה הרבה יותר. אנחנו צריכים לחזק את הגורמים המתונים ולשקול הידברות ישירה גם עם אש"ף, משום שסוף סוף שלום עושים עם אויבים, ולכן הצעדים שהממשלה נקטה נותנים ביטוי ליחס שלה כלפי מי שמבצע פעולות טרור רצחניות וכלפי מי שאין שום סיכוי להידבר אתו.

אפשר לסכם ולומר, שעל ממשלת ישראל להמשיך בקו שלפיו יש להילחם בטרור כאילו אין תהליך מדיני ויש לנהל תהליך מדיני כאילו אין טרור. אם לא תנהג הממשלה כך, אנחנו משחקים לידי הקיצונים, ואנחנו, במו ידינו, גורמים לטרפוד התהליך המדיני, לטרפוד יוזמת השלום, ובכך אנחנו גורמים נזק למדינת ישראל.

יש לי ביקורת על התנהגות הפרקליטות, בלי שום קשר להחלטת הבג"ץ, תהיה החלטת הבג"ץ אשר תהיה.

גם אני אינני חושב שכל הדברים היו מושלמים, ולכל אחד מאתנו יש ספקות לגבי דרך ביצוע כזאת או אחרת, אבל, בסך הכול הממשלה הפגינה נחישות, וצריך לחזק את ידיה ולהסיר את הצעת האי-אמון. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ. אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת אביגדור קהלני. בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מסתבר שגם בהצעת אי-אמון הכנסת ריקה. רגיל אני לדבר לא מן הנייר, ורגיל אני להסתכל אל העיניים של הצופים. מזל שאסעד אסעד נמצא באגף הימני, ואוכל להסתכל עליו ולדבר אליו.

אסעד אסעד (הליכוד):

אביגדור קהלני (העבודה):

הנה האגף מגיע, יש לך סיוע.

הצעת האי-אמון של הליכוד, דווקא היום, נר שלישי של חנוכה, דווקא היום, כשממשלת ישראל קיבלה החלטה אמיצה, דווקא בימים שבהם העם מותקף על-ידי כל העולם, דווקא היום להגיש אי-אמון – אני רואה בזה צביעות.

העובדות מדברות בעד עצמן. אין היום החמרה של המצב בשטחים. אפשר לחבר מספר למספר, אפשר להציג מה הפעולות שנעשות היום בשטחים. פיסית יש פחות הרוגים, פחות פצועים, המצב

יותר טוב. לבוא לדבר היום על החמרה בשטחים ולבקש על הדבר הזה להרחיק את הממשלה הזאת מכהונתה, במקום שהיא נמצאת היום, לדבר על זה היום ולהציג את העובדות שמפלגת העבודה והממשלה פשטו את הרגל – זאת לא אמת, מתחילתה ועד סופה.

אין ספק שתפקידה של הממשלה להגן על המדינה ועל התושבים. מה מבקשים אנחנו מהממשלה יותר מאשר היא עשתה? מה היא עושה? היא מגינה בעצם על המדינה. לקחה את המנהיגים של ארגון ה"חמאס", סילקה אותם מעל אדמת מדינת ישראל, וחשבת שהראשונים שיבואו להגנת הממשלה יהיו אנשי מחנה הליכוד. ואני מסתכל: מחנה הליכוד עדיין אווז בתפיסתו הבסיסית, שלא משנה מה תעשה הממשלה, היא תעשה לא טוב.

הממשלה הזאת קיבלה החלטה אמיצה מאוד, החלטה אמיצה שממשלת הליכוד לא היתה מסוגלת לבצע. עד היום מסתובבים הרבה מאוד אנשים שיקבלו צו של הרחקה ממדינת ישראל. עד היום הם יושבים כאן, מסתובבים במדינה וצוחקים על כולנו.

בדבריו של שרון, מגיש ההצעה, הוא אומר שגירשנו את ה"חמאס" על מנת לפתוח פתח לאש"ף. מבחינת הפיגועים, מעשיו של אש"ף ומעשיו של ה"חמאס" כלפי מדינת ישראל חד הם, כמות הפיגועים על-ידי זה ועל-ידי זה שוות הן. מכאן שאני מגנה גם את ה"חמאס" וגם את אש"ף. הלוא מה רוצה ה"חמאס"? ה"חמאס" רוצה בפעולה מאוד מאוד פשוטה: הוא רוצה להרחיק את מדינת ישראל, את היהודים, מהמזרח התיכון. הוא קבע לעצמו שרציחות יהודים הן מצווה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, בואו ונסיים את הדיון באווירה של הקשבה.

אביגדור קהלני (העבודה):

כשאני מסתכל על הסמאות של אש"ף ועל האמנה שלו, ועל הסמאות שה"חמאס" חרת על דגלו, מה הוא אומר? רצח יהודים הוא מצווה. פלשתין שייכת למוסלמים, זה מה שאומר ה"חמאס". האסלאם תפקידו לחסל את ישראל, זה מה שה"חמאס" אומר. שום יהודי אינו חף מפשע, ועצם העובדה שהוא יושב במזרח התיכון מחייבת אותם, את ה"חמאס", ומבחינתם זו מצווה לגרש את כולנו מכאן.

דווקא היום, כשממשלה כל כך אמיצה קיבלה החלטה כל כך אמיצה, דווקא היום, נר שלישי של חנוכה, לבוא ולבקש להדיח את הממשלה הזו מתפקידה, על מה?

ממשלת הליכוד לא הצליחה להרחיק אדם אחד. בעצם, מה שעשה ראש הממשלה היום בהחלטה האמיצה שלו, הוא שירת את כל המחנה הזה שיושב כאן ושלא הצליח לבצע החלטה כזאת. במקום לתת לו גיבוי ועידוד הם באים היום ומצטרפים לכל העולם ורוצים לגנותו.

רוני מילוא (הליכוד):

אז לא נדיח את הממשלה, לא נדיח אותה, היא תישאר.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תשבו בבקשה. קצת קשה לנואם לנאום כאשר יש באולם כל כך הרבה תנועה ורעש. נא לשבת. חבר הכנסת פורז, אנא בטובך. שבו. חבר הכנסת קהלני, בבקשה תמשיך.

אביגדור קהלני (העבודה):

אין לי ספק שהפתרון במזרח התיכון הוא הפרדה בין הערבים לבין היהודים. הניסיון לחבור אותנו זה בזה וההתיישבות בתוכם – זה ניסיון לא טוב. זה ניסיון גרוע. כבר קיבלנו על כך החלטות. אנחנו צריכים לגרום לכך שתהיה הפרדה בינינו לבינם. זאת הדרך היחידה.

אינני מאמין שאיזו ממשלה במדינת ישראל תצליח לעשות מהפך ותגרום להם לאהוב את המדינה ולאהוב את היהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יהודים וערבים לא יכולים להיפרד. מדינה פלשתינית ומדינת ישראל צריכים להיפרד. אבל ערבים ויהודים לא יכולים להיפרד.

אביגדור קהלני (העבודה):

חבר הכנסת דראושה, ברגע זה רציתי לעבור אליך. שמעתי אותך מדבר מעל הבמה הזאת. אני מכבד אותך. לא שמעתי אותך מגנה כאן. שמעתי אותך ברדיו מגנה את הרצח. רציתי לשמוע אותך גם מעל הבמה הזאת אומר ל"חמאס" – שנו את האמנה שלכם. תגיד לאש"ף – שנו את האמנה שלכם, ואז יהיה לנו יותר קל לשבת ולדבר. איך אני יכול להקשיב לך כאן, כשאתה אומר שאתה מגנה; כאשר הם מחליטים שעל כך שאני יהודי, שיושב כאן – הם צריכים לזרוק אותי לים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תדבר עם אש"ף.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רוצה לדבר אתך, כי אתה מגן עליהם כל הזמן. אתה נפגש אתם. תאמר להם, גם ל"חמאס", את מה שאני אומר מעל במה זו.

אני מברך את הממשלה הזאת על ההחלטה האמיצה שהיא קיבלה. אין לנו ממשלות כאלה. צריך להחליף ממשלה כזאת? צריך לחזק אותה. כל העולם תוקף, ואנחנו צריכים היום להצביע אם להשאיר אותה במקומה. אני רואה בזה צביעות.

אני חושב שצריך ללחוץ את ידיהם של חברי הממשלה, שקיבלו את ההחלטה, ואני מחזק אותם. אני מחזק גם את מחנה מרצ, יישר-כוח על ההחלטה. אל תישברו מול ההתקפות שתוקפים אתכם היום. קיבלתם החלטה באומץ. תמשיכו לעמוד על החלטה זו.

אני רוצה לקרוא לליכוד – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת. חבר הכנסת מסאלחה, סגן השר מסאלחה, חבר הכנסת שריד, אנא שבו. חבר הכנסת קהלני, בבקשה תמשיך.

אביגדור קהלני (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. כל הכבוד, איך שאתה משתלט על הכנסת.

אני רוצה לקרוא לחברינו מהליכוד. אנחנו בני עם אחד כולנו. מה הגיוני היום הזה, ביום השלישי של חנוכה, חג הגבורה? זה לא הזמן. תסתכלו איך נהגה המפד"ל. תסתכלו איך נהגה צומת. על מה אנחנו מדברים? אני מציע לכם, הלוא הצעד הזה שביצעה הממשלה משרת את תפיסת עולמכם. על מה אתם מגישים היום הצעה כזו?

אני מציע לכם, תמשכו את ההצעה הזאת. תראו שעם ישראל מאוחד, עם ישראל חי. נציג זאת כלפי כל העולם מעל במת הכנסת. נציג כלפי כל העולם, שכולנו בעד הצעד הזה שנעשה, ושאנחנו מחזקים את הממשלה. תמשכו את ההצעה. יש לכם מספיק ימים, יש לכם ארבע שנים להתנגח עם הממשלה הזאת.

אני מציע לכם להסיר את ההצעה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת. אני אתחיל בהצבעה כשכולם ישבו. חבר הכנסת פורז, נא לשבת במקום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת סיעת הליכוד לאי-אמון בממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם על-ידי ארגוני מחבלים. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד, מי נגד ומי נמנע?

הצבעה מס' 1

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני מבטל את ההצבעה הזאת.

אני מצטער, אני אתן הסבר כדי שלא תהיינה אי-הבנות. מי שמצביע בעד, המשמעות היא שהוא מצביע בעד הצעת האי-אמון. התחלנו בהצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להצביע אי-אמון לממשלה – 33

נגד – 49

נמנעים – 6

הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה בשל ההסלמה במעשי טרור והשימוש הרב בנשק חם על-ידי ארגוני המחבלים לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

33 תומכים בהצעת סיעת הליכוד להביע אי-האמון לממשלה, 49 מתנגדים, שישה נמנעים. לפיכך הצעת האי-האמון נדחתה, ואנחנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו. נמתין עד שיהיה כאן יותר שקט ונמשיך בסדר-היום.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש משר הבינוי והשיכון להישאר אתנו. הוא צריך להשיב על שתי שאלות.

פירעון משכנתאות על-ידי הקיבוצים

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ' בכסליו התשנ"ג (15 בדצמבר 1992):

בלשכתי הפרלמנטרית התקבלה תלונה, ולפיה הפסיקו קיבוצים רבים לפרוע תשלומי משכנתאות שניתנו מכספי מדינה באמצעות הבנקים למשכנתאות.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף סך כל המשכנתאות שניתנו לקיבוצים וטרם נפרעו?
2. מה הוא סכום ההחזרים שמועד פירעונם כבר חל והם טרם שולמו?
3. אילו צעדים נוקטים המדינה ו/או הבנקים כדי לגבות התשלומים?
4. לנוכח כישלון קיבוצים לפרוע משכנתאות, האם המדיניות כלפי קיבוצים סרבני תשלום תהיה זהה לזו הנהוגה כלפי אזרחים חסרי ערבים ו/או יכולת תשלום?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

קיים קושי לתת מיידית את הנתון של סך כל המשכנתאות שניתנו לקיבוצים וטרם נפרעו, מאחר שהנושא מחייב בדיקה מפורטת ומעמיקה והדבר דורש זמן רב.

מכל מקום, המינהל לבנייה כפרית בודק את הנושא, ולאחר קבלת הנתונים המבוקשים הם יועברו אליך בהקדם.

לפי נתוני המינהל לבנייה כפרית, יש קיבוצים רבים אשר מפגרים בתשלום החזר המשכנתאות.

בהתאם להחלטה שהיתה קיימת עד לשנת 1988, המשכנתאות שניתנו היו באחריות הבנקים. אם התעוררו בעיות של פיגור והחזרים, חויבו הבנקים להחזיר את המשכנתה. ב-1988 הופסק ההסדר הנ"ל, ואילו משנת 1991 ההלוואות לקיבוצים ניתנו על-פי הוראות החשב הכללי, וזאת כנגד מתן ביטחונות מצד הקיבוצים. במקרים שבהם היו לקיבוצים פיגורים, צירף הבנק לחשב הכללי דוח פיגורים.

נכון להיום, הבנקים מסרבים לאשר הלוואות חדשות לחלק מן הקיבוצים שלהם פיגור בהחזר משכנתאות מן העבר. אבל, כפי שאמרתי, חבר הכנסת איתן, ביקשתי שתיעשה בדיקה, וברגע שיהיו בידי הנתונים אני אעביר את כולם אליך.

היו"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

סבלנות יש לי, לא תמיד, לא בכל עניין, אבל בעניין הזה יש לי. אתה אומר – בהקדם. רציתי רק הערכת זמן סביר, לפי דעתך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

חבר הכנסת איתן, ברגע שיהיו בידי הנתונים, אני אעביר אותם אליך. קשה לי לתת הערכת זמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה עניין של שבועות, חודשים או שנים?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מבטיח לך, שברגע שיהיו בידי הנתונים אני אעביר אותם אליך. היות שאתה חבר כנסת מכובד, ואני נדרש לתת תשובה לכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תיזהר, אני עוד יכול לצטט אותך יום אחד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

זה רשום בפרוטוקול, קח וצלם.

בכל אופן, שאלת ואני בהחלט מתכוון לענות. אם הדבר כל כך חשוב לך, נצטרך לעשות בדיקה מעמיקה. נעשה בדיקה ונעביר אליך את הנתון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רק רוצה לומר, שאני בעד קיום בדיקה. אני חושב שנתון כזה צריך היה להיות במעקב שוטף, אבל עם זה, במציאות של היום יש לעם ישראל דברים דחופים יותר. הכול עניין של פרופורציות. כדי לדעת, הייתי רגוע יותר אם היית אומר לי טווחי זמן, אני לא אומר ימים, או שבועות מספר, או חודש, חודשיים, שלושה חודשים, או שנה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מעריך שזה יהיה בתוך פחות משנה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה עצוב מאוד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מקווה שבתוך שבועות יהיו לי הנתונים ואני אעביר אותם אליך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תודה רבה.

תמיכה ממשלתית ביישוב עץ-אפרים

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ' בכסליו התשנ"ג (15 בדצמבר 1992):

בריאיון בטלוויזיה אמר ראש הממשלה, כי אין הצדקה לכך, שכתוצאה מתמיכה ממשלתית יהיה מחיר דירה בראש-העין כפול ממחיר דירה דומה בהתנחלות עץ-אפרים.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא שיעור הסיוע הממשלתי למשתכן בראש-העין, בשלוש השנים האחרונות, לעומת הסיוע למשתכן ביישוב עץ-אפרים (משכנתה, הלוואת מקום, וכל סיוע נוסף)?

2. מה הוא שיעור ההשתתפות הממשלתית בהלוואה ובמענקים בראש-העין, ומה הוא שיעור הסיוע הממשלתי לבונים ביישוב עץ-אפרים?

3. מה הוא שיעור ההשתתפות בפיתוח ובתשתיות, שהשקיעה הממשלה בחמש השנים האחרונות ביישוב ראש-העין, לעומת ההשתתפות בעץ-אפרים (כשהסכום המושקע הכולל מחולק במספר יחידות הדיור החדשות שנבנו באותו יישוב בתקופה הנדונה)?

4. מה הוא שיעור ההשתתפות השנתי של כל משרדי הממשלה ביישוב ראש-העין (לבית אב) לעומת שיעור ההשתתפות הממשלתית לכלל השירותים הניתנים לתושבי עץ-אפרים (לבית אב)?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

1. הסיוע הממשלתי לזכאים בראש-העין הוא על-פי המקובל ביישובים באזור המרכז, דהיינו, תוכנית זוגות צעירים שבה נקבע הסיוע לזכאי על-פי מצבו הסוציו-כלכלי המתבטא בניקוד שהוא צובר.

אני רוצה לקרוא באוזניך טבלאות הסיוע לזוגות צעירים בשלוש השנים האחרונות. נוסף על אלו ניתנו הלוואות מקום למי שרוכש דירה חדשה בגבעות ראש-העין, וזאת על-פי מדיניות המשרד לסייע בהלוואות מקום לאתרי בנייה שבהם בונה המשרד בנייה מסיבית במסגרת פרוגרמת המשרד.

להלן נתונים לגבי סיוע המקום בשלוש השנים האחרונות לדירה חדשה: מחודש יולי 1989 עד ספטמבר 1989 התוספת היתה 26,350 ש"ח, והלוואה צמודה היתה בתנאים של 5%. מינואר 1990 עד דצמבר 1990 התוספת היתה 33,250 ש"ח, והלוואה צמודה – 5%. מדצמבר 1990 עד יוני 1991 התוספת היתה 40,000 ש"ח: 20,000 ש"ח צמודים ב-0% ו-20,000 ש"ח צמודים ב-4.5%. מחודש יולי 1991 עד נובמבר 1991 התוספת היתה 50,000 ש"ח: 6,100 ש"ח מענק ו-43,900

ש"ח הלוואה ב-4.5%. מחודש מרס 1992 עד דצמבר 1992 התוספת היא 49,000 ש"ח הלוואה בריבית של 4.5%.

2. הסיוע בעץ-אפרים נקבע אף הוא על-פי טבלאות הסיוע לזוגות צעירים באזור המרכז.

בתקופה שבין מרס 1990 ליוני 1991 ניתן ביישוב סיוע מועדף במסגרת מבצע. סיוע זה אפשר ל-65% מהזוגות הצעירים לקבל סיוע בסך 60,250 ש"ח, מהם 50% צמודים למדד ללא ריבית. הסובסידיה הגלומה בהלוואות בלתי צמודות, כפי שידוע לך, מגיעה לכ-50% מההלוואה, ו-50% הלוואה צמודה ב-5% ריבית. זאת לעומת הסיוע המקובל באזור המרכז, של הלוואה בסך 33,250 ש"ח צמודה ב-5%.

ביישוב עץ-אפרים, כפי שראית פה, לא ניתנו הלוואות מקום, שכן היקפי הבנייה ביישוב ואופי הבנייה, צמודי קרקע, לא עמדו בקריטריונים למתן הלוואות מקום. תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני השר, לא ענית על שאלות 3 ו-4.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

בסדר. בידי טבלה המצביעה על הדברים הבאים:

ראש-העין – הוצאות פיתוח. 1989 – גבעת הסלעים, אני מדבר על ראש-העין, הוצאות שכללו פריצת דרכים – 395,000 ש"ח. 1990 – גבעת הסלעים, המגרסה, גבעה מזרחית, החורשים, גבעת-טל, עבודות חשמל שונות, כל זה ביחד לשנת 1990 – 8,406,000 ש"ח.

1991 – גבעת הסלעים: מים, ביוב, ניקוז – "בנה ביתך", השלמת כבישים שלב ב', סלילת רחוב צה"ל, מעברים ציבוריים, המגרסה שכללה מערכות מים, ביוב וניקוז, כביש לאורך ואדי-רבה, השתתפות בסלילת רחוב יהודה הלוי – כל זה ביחד 9,466,000 ש"ח.

1992 – גבעת הסלעים, כביש ואדי-רבה, המגרסה, גבעה מזרחית, גבעת-טל, החורשים, העיר הוותיקה, כבישים בין הגבעות המזרחיות לבין חוצה-שומרון. אם תרצה, אני אקרא את פרטי הפרטים.

מיכאל איתן (הליכוד):

את הסך הכול.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

סך הכול לשנת 1992 ניתנו 40,898,000 ש"ח. סך הכול כללי לשנים 1989-1992 – 59,265,000 ש"ח.

עץ-אפרים. הוצאות פיתוח – השתתפות בפיתוח כביש פנימי – 135,000 ש"ח בשנת 1988.

בשנת 1989 – סלילת כביש גישה ליישוב, באורך 1.7 ק"מ – 1,142,000 ש"ח. כלומר, סך הכול הכללי שהשקענו מבחינת תשתית בעץ-אפרים – 1,277,000 ש"ח.

לגבי בנייה, אתה רוצה לדעת פרטים כמה בנינו בכל מקום?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ביקשתי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אבל אני יכול לתת לך גם את זה.

בנייה רוויה בראש-העין – 2,245 יחידות דיור; "בנה ביתך" – 1,762 יחידות דיור. בעץ-אפרים – בנייה רוויה אין; "בנה ביתך" – סך הכול 44 יחידות דיור. אלה הדברים, חבר הכנסת מיכאל איתן.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ראשית, אני רוצה להודות לשר ולעובדי המשרד. קל מאוד לשאול, אך קשה מאוד לאסוף את התשובות והנתונים. אכן קיבלתי תשובה מפורטת ומספקת.

לאור הנתונים, כאשר אנו רואים שלמתיישבי עץ-אפרים, אם אינם זוגות צעירים, אין שום סיוע, וכאשר אנו רואים שממשלת ישראל מאז 1989, ובשנים 1990, 1991 ו-1992 – שנות שלטון הליכוד – לא נתנה תמיכה של אגורה אחת ליישוב עץ-אפרים בתשתיות, האם הוגן שראש הממשלה יצחק רבין יופיע בטלוויזיה ויאמר, שלא יכול להיות שהממשלה תשקיע בעץ-אפרים כפול ממה שהיא משקיעה בראש-העין? האם לאור הנתונים האלה מוכן השר לבקש מראש הממשלה, שאנו באמת רוצים לרכוש לו כבוד אבל אנו מצפים שגם הוא ינהג בנו בכבוד – איני רוצה לומר שיתנצל בפני תושבי עץ-אפרים, אבל שישלח להם מכתב האומר כי העובדות הובאו לידיעתו, והוא מודע עתה לנושא? אני חושב שכראש ממשלה של כולנו הוא חייב זאת לאזרחים שפגע בהם שלא לצורך. אני אומר זאת כמי שמבין כי יכולים להיות הבדלים בגישה, הבדלים בסדרי עדיפויות, אך לא יכול להיות מצב שאין לו כל בסיס עובדתי, וראש הממשלה גורם לכך שכביכול בגלל עץ-אפרים מחיר הדירות בראש-העין כפול.

כך כותב ראש הממשלה: אין הצדקה שמחיר הדירה בראש-העין יהיה כפול ממחיר דירה דומה בהתנחלות עץ-אפרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה, הנושא הובן. בבקשה, תשובת השר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

חבר הכנסת מיכאל איתן, ראשית כול, אני רוצה לצטט את מה שאתה כתבת ולא את מה שאמרת. כתבת: אדוני ראש הממשלה, בריאיון בטלוויזיה אמר ראש הממשלה, כי אין הצדקה לכך שכתוצאה מתמיכה ממשלתית, מחיר דירה בראש-העין יהיה כפול ממחיר דירה דומה בהתנחלות עץ-אפרים.

קודם כול צריך לדייק, כאשר אתה מאשים את ראש הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא הבנתי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

במה שכתבת, אתה טענת שראש הממשלה אמר בריאיון בטלוויזיה – אני מצטט מדבריו – כי אין הצדקה לכך שכתוצאה מתמיכה ממשלתית, מחיר דירה בראש-העין יהיה כפול ממחיר דירה דומה בהתנחלות עץ-אפרים. ראש הממשלה לא דיבר על השקעות ממשלתיות, ככל שידוע לי. הוא לא דיבר על תשתיות. הוא אמר, שלפי דעתו אין שום סיבה בעולם, שמחיר דירה פה יהיה כפול ממחיר דירה פה. מה הפסול בכך?

מיכאל איתן (הליכוד):

סליחה, ראש הממשלה אמר, שכתוצאה מכך שעץ-אפרים מקבלת תמיכות ממשלתיות, נוצר מצב שדירה בעץ-אפרים עולה חצי ממחיר דירה בראש-העין. זה מה שהוא אמר. הוא אמר שממשלת הליכוד נתנה כביכול לעץ-אפרים סיוע ותמיכות, והתוצאה היא שדירה בעץ-אפרים עולה חצי ממחירה של דירה בראש-העין, ואין לכך הצדקה. מהנתונים שהבאת מסתבר, שהממשלה לא תמכה בעץ-אפרים. לדעתי, ראש הממשלה צריך להביא את הדברים האלה לתושבי עץ-אפרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

הטענה הובנה. תשובת השר, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני חוזר ואומר, לא זה הנושא שמופיע כאן, אך אם התייחסת לנושא ואם אני מכוון לדעתך, אתה טוען כנגד ראש הממשלה על שבא ואמר: הממשלה שילמה כאן, ובעצם מחיר הדירה כפול. לא שמעתי את מה שאמר ראש הממשלה, אך אני בהחלט נוטה לקבל את מה שאתה אומר. נדמה לי שראש הממשלה לא התייחס לעץ-אפרים כיישוב עץ-אפרים, אלא התייחס לתופעה שהיתה בשטחים במשך השנים האחרונות. חבר הכנסת מיכאל איתן, מי כמוך וכמוני יודע, שבשטחים הושקעו בשנים האחרונות מיליארדי שקלים; מיליארדי שקלים. תקשיב לי היטב: אני ראש הממשלה, אני שר הבינוי והשיכון, ואני יכול לומר לך, כי בעשרות רבות של מקומות בשטחים אני ממשיך לבנות, והדירות נשארות ריקות. הדבר עולה לממשלה מאות מיליונים; מאות מיליונים. וזאת כאשר אני מתמודד היום במדינת ישראל על מתן תשובות לזוגות צעירים, גם באזור ראש-העין, על מתן תשובה על מצוקות באור-עקיבא, על מתן תשובות על מצוקות ב-90 שכונות מצוקה בתוך מדינת ישראל. על כך דיבר ראש הממשלה כאשר בא ואמר: די להשקעות ביישובים האלה, כאשר הממשלה נדרשת לתת תשובות גם בנושא קורת-גג במקומות שבהם יש הצטברות של עוני, של מצוקה, של העדר קורת-גג ושל חוסר תעסוקה. אני מניח שלכך כיוון ראש הממשלה את דבריו.

כפי שהבנת ממני, אני לא הסתרתי כאן נתונים. הכנתי שיעורי בית והבאתי לך נתונים, גם כאלה שלא ביקשת. שמתתי בפניך את כל הנתונים, ואני מבין שאין חילוקי דעות ביחס לנתונים האלה, אבל נדמה לי שקשה להתווכח על מה שהתכוון אליו ראש הממשלה. אני יכול להעריך שראש הממשלה התכוון להשקעות שהיו בשטחים, להשקעות פר-דירה בשטחים, ומי כמוני וכמוך יודע כמה אני הולך לשלם בשנה הבאה. חבר הכנסת איתן, אני אומר לך בחברות רבה, כי משרד הבינוי והשיכון הולך לשלם בשנה הבאה כמעט מיליארד שקל עבור דירות אשר נבנות היום בשטחים, כאשר כל הדירות האלו נבנות במסגרת בנייה תקציבית או עם התחייבות לרכישה של 100%.

מיכאל איתן (הליכוד):

תמכור אותן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

למי אמכור אותן? נדמה לי שלכך התכוון ראש הממשלה; ראש הממשלה לא התכוון לאזור החדש שנבנה בראש-העין, ושנינו יודעים על מה מדובר, אלא התכוון לראש-העין שהיא ראש-העין המקורית. אני מודה לך, גברתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1992

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1992, בקריאה ראשונה. יציג את החוק סגן שר האוצר, בבקשה. רשימת הדוברים לאחר הצגת סגן השר: חבר הכנסת אברהם פורז ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

סגן שר האוצר ר' פנחסי:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992, פורסם ב-13 במרס 1992, ותחילתו נקבעה לתום שישה חודשים מיום פרסומו. בתיקון שהתקבל לאחרונה נדחתה תחילת תוקפו ליום 1 בינואר 1993.

בהתאם לחוק, על שר האוצר לקבוע, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, תקנות בנושאים שונים, לרבות בדבר סוגי העסקות שבהם לא תהיה חובה לערוך מכרז כלל, או לא תהיה חובה לערוך מכרז פומבי אלא מכרז סגור, וכן הוראות מיוחדות ותנאים מיוחדים למכרזים לסוגיהם השונים של המוסדות והתאגידים שהחוק חל עליהם. לגבי עסקאות של מערכת הביטחון ניתנה הסמכות להתקין תקנות לשר הביטחון, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

לאחר עבודת הכנה רבה ומאומצת, הוגשו התקנות לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, וזו מינתה ועדת משנה לבחינתן. דיוני ועדת המשנה בתקנות שר האוצר הם בעיצומם, והדיונים בתקנות שר הביטחון טרם החלו. גורמים שונים ביקשו להופיע בפני הוועדה ולהשמיע את עמדותיהם.

לאור מורכבות הנושא והיקפן של התקנות, נראה כי לא ניתן לסיים את הדיונים המתחייבים בפרק הזמן שנותר עד לתחילת תוקפו של החוק, ויש צורך בדחיית תחילת החוק בשישה חודשים, היינו ל-1 ביולי 1993, י"ב בתמוז התשנ"ג. ההצעה היא על דעת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

יצוין כי משרדי ממשלה, חברות ממשלתיות, תאגידים שהוקמו על-פי דין וארגונים כלכליים שונים מוסיפים להעיר הערות לטיטוט התקנות ולהפנות את תשומת הלב לבעיות שונות הקשורות בהפעלת החוק, וכל אלה מחייבים בדיקה והתייחסות רציניות ומעמיקות, לבל יביא החוק נזק במקום תועלת.

אבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בממשל הציבורי המדינה חייבת לנהל פעילות עסקית, והיא צריכה לעשות זאת על בסיס שני עקרונות. עיקרון אחד הוא עקרון היעילות הכלכלית. כאשר הממשלה צריכה לבצע פעולות עסקיות, למשל כאשר היא רוכשת שירותים או סחורות, היא צריכה לעשות זאת במחיר הזול ביותר. מצד שני, הממשלה, שלא כמו גופים פרטיים, צריכה לפעול על-פי קריטריונים ברורים כדי שלא תהיה העדפה, היא צריכה לפעול על-פי כללים ברורים ושווים לגבי כל האוכלוסיות שיכולות להיות צד שני לעסקה. הבעיה שלנו תמיד היא איך לגשר על שני הדברים, מצד אחד להשיג את המחיר הנוח והמתאים ביותר, ומצד שני לשמור על כללים אובייקטיביים כדי שלא יהיה משוא פנים, שלא תהיה העדפה, מה שאנחנו קוראים פרוטקציה.

לצערי הרב, נראה שהממשלה לעולם לא תוכל להגיע לכך שהיא תרכוש מוצרים ושירותים במחיר הזול ביותר, אם אנחנו רוצים שהיא תעשה זאת נקי מבחינה ציבורית, בפקיח ובהתאם לכללים ציבוריים.

מניסיוני אני יודע, ששיטת המכרזים היא שיטה מצוינת. אבל, כאשר אתה שומר על כל כללי המכרזים אתה לפעמים כבול, אינך יכול, לאחר פתיחת המכרז, להוריד את רמת המחירים מעבר למחירים שהוצעו במכרז. אין גמישות, יש נוקשות, בגלל שיטת המכרזים, מפני שליושר הציבורי, לאי-העדפה, למתן אפשרות שווה לכל הפונים להתמודד במכרזים של הממשלה, יש חשיבות לא פחותה מאשר ליעילות כלכלית, הממשלה צריכה לסגור עסקאות במחירים לא נוחים כדי להקפיד, וכלפי כולי עלמא היא מציגה כללים אובייקטיביים וישרים.

כאן אנחנו מגיעים לסוגיות הכי קשות – מה קורה כאשר משיקולים לאומיים, או לחלופין, משיקולים של טיב המוצר, אי-אפשר לערוך מכרז. אנחנו יודעים יפה מאוד שיש שירותים מסוימים שבהם אי-אפשר לעשות מכרז. אם אתה רוצה לבחור אדם שיתכן מבנה מסוים, האם תערוך מכרז לפי הצעת

המחיר? אי-אפשר לעשות זאת, אי-אפשר לתת לו להכין תוכניות מוגמרות ואחר כך להחליט. יש סוגים מסוימים של שירותים שבהם אי-אפשר לערוך מכרז.

הבעיה שאנחנו עומדים בפניה דומה. יש סוג מסוים של סחורות ושירותים שמסיבות לאומיות צריך לפטור אותן מחובת המכרזים. אני לא מאמין שאי-פעם נפתור את הדילמה. אתם אומרים שהיא מורכבת, אני אומר שהיא בלתי ניתנת לפתרון. לא תצליחו להחזיק את המקל הזה בשני קצותיו – גם להראות שהממשלה, ולא חשוב כרגע איזו ממשלה, היא חסרת פניות וישרה כסרגל, וגם לא לקיים מכרזים. ואם מקיימים מכרזים, לא תוכלו להשיג אותן מטרות שאתם רוצים אולי להשיג אפילו במחיר עלות המוצר.

אני חושב שהפתרון הטוב ביותר הוא מצד אחד לחפש סיוע וסבסוד למטרות לאומיות שאתם רוצים להשיג שלא באמצעות מכרזים אלא באמצעים אחרים, ומצד שני להקפיד על חובת המכרזים, ועם זאת – וזה הדבר החשוב ביותר – הממשלה צריכה לצאת ככל האפשר מהתחום העסקי ומהתחום של ניהול עסקים, ולהפוך יותר ויותר גורם מפקח ומנווט ולא גורם שמעורב בפעולות עסקיות.

נראה לי שכרגע, לאחר שנותרתי יחיד מסיעת הליכוד באולם, נראה שאוכל לומר שסיעת הליכוד לא תתנגד להצעת החוק בקריאה הראשונה, מתוך הבנה שאנחנו נגיש הסתייגויות במהלך הקריאה השנייה. אני מקווה, שכבוד סגן השר יביא בחשבון גם את ההערות ששמע בדיון הזה.

אדוני סגן השר, אני רוצה לשבח אותך כמי שהיה אחד השרים החלוצים במדינת ישראל בתחום צמצום המעורבות הממשלתית והגברת התחרות. על כך זכית בשבחים רבים, ואני מקווה שתתרום את תרומתך גם בתחום שעליו אתה מופקד בימים אלה כסגן שר.

סגן שר האוצר ר' פנחסי:

תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – לחבר הכנסת גדעון שגיא.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, מקצת חברי הכנסת הנוכחים באולם – – –

גדעון שגיא (העבודה):

למען הקיצור, קרא בשמותיהם.

חגי מירום (העבודה):

לרשותי רק חמש דקות, ואתה יודע שיש לנו יושבת-ראש קפדנית מאוד, ואני מברך אותה על כך.

היו"ר ע' מאור:

יש לך שלוש דקות.

חגי מירום (העבודה):

אני צריך להקפיד על מסגרת הזמן.

חברי הכנסת, יש בעיות קשות מאוד בתקנות שהוגשו לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט בנושא חוק חובת המכרזים. אני שמח מאוד שהממשלה החליטה להציע דחיית תחילת החוק בחצי שנה. אני מקווה שבחצי שנה זו נגבש בוועדת החוקה, חוק ומשפט תקנות כאלה שיהיו לברכה, ושלא יהיו לבכיה לאחר מכן.

חברי הכנסת, אנחנו מבחינים בבעיות במספר לא קטן של תחומים. למשל, יש בעיות הקשורות בקיפוח תאגידים, לרבות, גברתי היושבת-ראש, התאגידים שאנחנו נמנים עמם – הקיבוצים. יש בעיות שקשורות למכרזים בתחום המקרקעין, שהם די מסובכים ובעייתיים. אני חושב שצריך לאפשר לוועדת החוקה, חוק ומשפט לעבוד בעצה אחת ובשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, במקרה זה האוצר והביטחון. אני מקווה שיינתן מספיק זמן על מנת שנגיע לביצוע נכון של חוק חובת המכרזים, ולא לביצוע שיעורר בעיות.

נדמה לי שחבר הכנסת פורז הוא המופקד על ועדת המשנה מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני שמח על כך. הוא משפטן טוב, הוא ידע להוביל את העניין כך שתצאנה לנו תקנות טובות ונכונות.

אני שמח היום כשאני מסתכל על החוק, שהכנסת הפעילה את המסננת, את הפילטר הזה של ועדת החוקה, חוק ומשפט כמאשרת תקנות מהסוג הזה. חשוב מאוד שוועדה כזאת, שיש בה משפטנים, שיש בה אנשים שמבינים עניין, תבחן ותאשר את מגמת החקיקה הממשלתית. אנחנו יודעים שמשרדי הממשלה נוטים לרוץ ולמהר לעבר ביצוע, ויש מקום לבחון אם זה נעשה בדרך נכונה.

קראתי לאחרונה שראש הממשלה מעלה רעיון, שהוא רעיון יפה ונכון, בנוסח BUY AMERICAN, שקיים בארצות-הברית, קנה תוצרת ארצות-הברית, ומציע לתת יתרון לייצור ישראלי ולקרוא: קנה

ישראל, קנה כחול-לבן. אינני בטוח, אבל במסגרת התקנות לחוק הזה אולי נוכל לתת את ההעדפות הדרושות לתוצרת ישראל, שכל כך זקוקה היום לעידוד וכל כך חשוב שתעשייתה תעסיק אנשים.

אני מחייב מאוד את הצעת החוק כפי שהיא מופיעה כאן. אני חושב שאין צורך לבזבז יותר מדי זמן, וצריך להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ובמשך חצי שנה להכין תקנות טובות. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת גדעון שגיא, ואחריו – לחבר הכנסת יגאל ביבי.

גדעון שגיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כפי שכבר אמרו קודמי, כוונת הצעת החוק המונחת לפנינו לדחות בחצי שנה את ביצוע חוק חובת המכרזים, והיא כוונה רצויה.

לא הייתי עולה על הבמה ולא הייתי מבקש רשות דיבור אלמלא חששתי, שהצעת החוק כפי שהיא מונחת היום יכולה לגרום עוול בתחום התעסוקה שהוא היום תחום בעייתי, שלגביו יש הסכמה רחבה מאוד. הכול מסכימים שזה אחד הנושאים הבעייתיים ביותר של המשק והחברה היום, ואין שום ספק, שגם בשנים הבאות עדיין נסבול מתופעה קשה זו.

כולנו מסכימים שיש צורך לצמצם את מעורבות הממשלה בפעילות העסקית. אבל אין שום ספק, שהפעילות הזאת תתקיים גם להבא בממדים מאוד מאוד משמעותיים.

לכן יש להבטיח שהחוק הזה ייתן עדיפות למוצרים מתוצרת הארץ. וזאת נבטיח אם באמצעות החוק הזה יהיו לנו הכלים להרחבת הפעילות הכלכלית במשק. אם לא, אני חושש שהממשלה, תאגידיה וכל הגופים הציבוריים האחרים הקשורים אליה יהוו דוגמה רעה עבור המשק כולו לשימוש במוצרים הישראליים, נוסף על ההפסד הישיר של צמצום הביקוש לתוצרת הארץ על-ידי הגופים הציבוריים.

לפיכך, הנחתי הצעת חוק שהיא מרחיקה לכת קצת יותר מהצעת חוק דומה שהוגשה לוועדת החוקה, חוק ומשפט על-ידי חבר הכנסת אלי דיין. אני מקווה שבמהלך החודשים הקרובים, עד להפעלת החוק, תונח ההצעה על שולחן ועדת החוקה, חוק ומשפט, תאושר בה, ותהווה כלי לקדם את נושא התעסוקה ולהגביר את הפעילות העסקית במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי – הוא איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום – גם הוא איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז, לפני משורת הדין, אף שלא היה בתורו, אבל הוא יושב-ראש ועדת המשנה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מצאתי לנכון להסביר מדוע יש צורך לעכב לתקופה מסוימת את תחילת תוקפו של חוק המכרזים. אני חושב שהתקופה המוצעת, של חצי שנה, היא תקופה סבירה.

מונתי על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט לשמש יושב-ראש ועדת המשנה שדנה בעניין זה. החומר שבמשרד האוצר הגיע אלינו לפני כחודשיים, החומר של שר הביטחון הגיע אלינו רק בשבוע שעבר, חוץ מטיטות שהיו קודם לכן.

העניין של חוק חובת המכרזים והתקנות לפיו הוא עניין סבוך ביותר. החוק באופן כללי קובע חובת מכרז, אבל הוא קובע, שבאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, לפי תקנות ניתן יהיה לפטור ממכרז. אתם כבר מבינים, שבעצם עיקר החוק הוא הפטור. שהרי אם ניתן פטורים רחבים וגורפים, נרוקן את החוק כולו מתוכנו. לעומת זאת, איננו רוצים להכביד יתר על המידה.

חבר הכנסת שגיא, יש בעיות קשות מאוד בנושא של הגנה על תוצרת הארץ, כמו שיש בעיות קשות מאוד בעניין קניות גומלין. ישראל חתומה על כמה אמנות בין-לאומיות – אני לא מדבר על הסקטור הממשלתי אלא על הסקטור הפרטי – שמונעות מאתנו הגנה על תוצרת הארץ, וטוב שכך הדבר. מצד שני, גם לתעשייה הישראלית יש אפשרות להתחרות בלא מכסים ובלא חומות אדמיניסטרטיביות עם תוצרת חוץ.

גדעון שגיא (העבודה):

לא בכל המדינות.

אברהם פורז (מרצ):

זו לא חשיפה. נושא החשיפה הוא פרשה אחרת.

לגבי המכרזים הממשלתיים יש בעיה רצינית מאוד. אם באופן אדמיניסטרטיבי אנחנו מעדיפים תמיד תוצרת הארץ, גם אם היא יקרה באחוזים ניכרים מאוד לעומת תוצרת מיובאת, אנחנו גורמים בסופו של דבר לכך שמשלם המסים הישראלי מקבל פחות תמורה עבור המסים שהוא משלם. אם אנחנו יכולים לקנות בחוץ-לארץ 100 מנות של תרופה, בארץ נוכל לקנות רק 70 יחידות של אותה תרופה.

אני לא חושב שבריא כל כך לתת הגנה טוטלית לטווח ארוך לתוצרת הארץ, כי זה ימנע ממנה את האפשרות להתייעל ולהפוך לתעשייה רווחית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אגב, חוק דומה קיים בארצות-הברית.

אברהם פורז (מרצ):

BUY AMERICAN ACT. נכון, אבל הטענה של אלה שהופיעו בפנינו, למשל נציגי בנק ישראל, אומרת שמי שמפעיל את הכלים האלה בעצם מסדר את עצמו. הוא, ממשלה, מחליט לקנות מוצרים מקומיים, ולכן הוא משלם תמיד מחירים הרבה יותר גבוהים, וכתוצאה מכך האזרח משלם המסים יוצא בלתי נשכר. לכן, את הדבר הזה צריך לעשות בחוכמה.

אנחנו דנים בתקנות האלה כבר חודשיים. ועדת המשנה קיימה עד כה חמש ישיבות. אני באופן אישי יכולתי אולי להחיש את הקצב, אבל אנחנו, כמו כל ועדה אחרת של הכנסת, תמיד זקוקים לאולם ולקצרנית וליועץ משפטי ולכל ה-FACILITIES האלה, שהם הכרחיים לעבודת הוועדה.

העניינים מורכבים מאוד. גם התקנות של שר הביטחון מורכבות ומסובכות מאוד. זה דבר מורכב ומסובך מאוד. תוצרת הארץ וקניות גומלין הן חלק מהבעיה. בין היתר, החוק של חבר הכנסת אלי דיין, שעבר בקריאה מוקדמת וכבר אושר להנחה בקריאה ראשונה, בא להטיל ספק בשאלה, האם אנחנו רשאים להעדיף בתקנות את תוצרת הארץ, כי ייתכן שהחקיקה הראשית הקודמת לא היתה מספקת, והחוק הזה בא להבהיר את הספק – אם כי יש כאלה שמתנגדים בוועדה, ואני יכול להזכיר את חבר הכנסת מרידור, שחושב שאין זה מן הראוי לנהוג כך, לפי הכלל שמי שמחליט לשלם מחיר גבוה יותר "דופק" את עצמו.

גדעון שגיא (העבודה):

זו גישה פשטנית.

אברהם פורז (מרצ):

ודאי שזו גישה פשטנית. אבל העניין מורכב ומסובך מאוד. לכן ראוי שנעשה עבודה ראויה. באמת, מה שרציתי להסביר פה הוא, שבעצם על-ידי קביעת הפטורים אנחנו קובעים את החוק. קל מאוד לבוא ולומר: יש חובת מכרז, ובתקנות ייקבע מה פטור ממכרז. ברור שאם אתה מוציא הוראה גורפת הקובעת שתמיד יהיה מכרז – עשית משהו. אבל אם אתה אומר שאפשר בתקנות לסטות מחובת המכרז – על-ידי זה קביעת התקנות היא בעצם מלאכת החקיקה היותר-מסובכת והיותר-מורכבת. אם תראו את החוברות שיש לנו בעניין הזה, תבינו עד כמה העניין מורכב.

כדי שלא נעשה עבודה גרועה, גם אני הצטרפתי ופניתי לשרי האוצר והביטחון וביקשתי שהם יזמו את דחיית תחילת תוקפו של החוק, כדי שיהיה סיפק בידינו להכין את החוק הזה באופן מסודר; והם נעתרו. אני חושב שעל כך מגיעה תודה לממשלה.

מדובר, בסופו של דבר, בתהליך משולב. המשפטנים שבינינו יודעים שבדרך כלל יש חוק ראשי של כנסת, שהוא עבודתה של הכנסת, ויש חקיקת משנה, תקנות, שהיא עבודתו של השר המפקד על התקנות. אנחנו יצרנו בשנים האחרונות מין מוסד של תקנות באישור הכנסת. זאת אומרת, אלו תקנות שיש להן מעמד גבוה קצת יותר משל תקנות רגילות. אבל זה מחייב אותנו לעבודה, ולעבודה קשה. בדיונים עם נציגי הממשלה, כשאנחנו יושבים על התקנות האלה, גם הם מודים שחלק מההערות של חברי הכנסת הן הערות נכונות וטובות, וטוב שהתקנות האלה עוברות את המסננת של ועדת המשנה של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1992, בקריאה ראשונה. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית? מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חובת מכרזים (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1992,

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של תשעה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הצעת החוק הועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

ניפגש מחר בשעה 16:00. אני נועלת את הישיבה. חג שמח לכולם ולילה טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:13.